

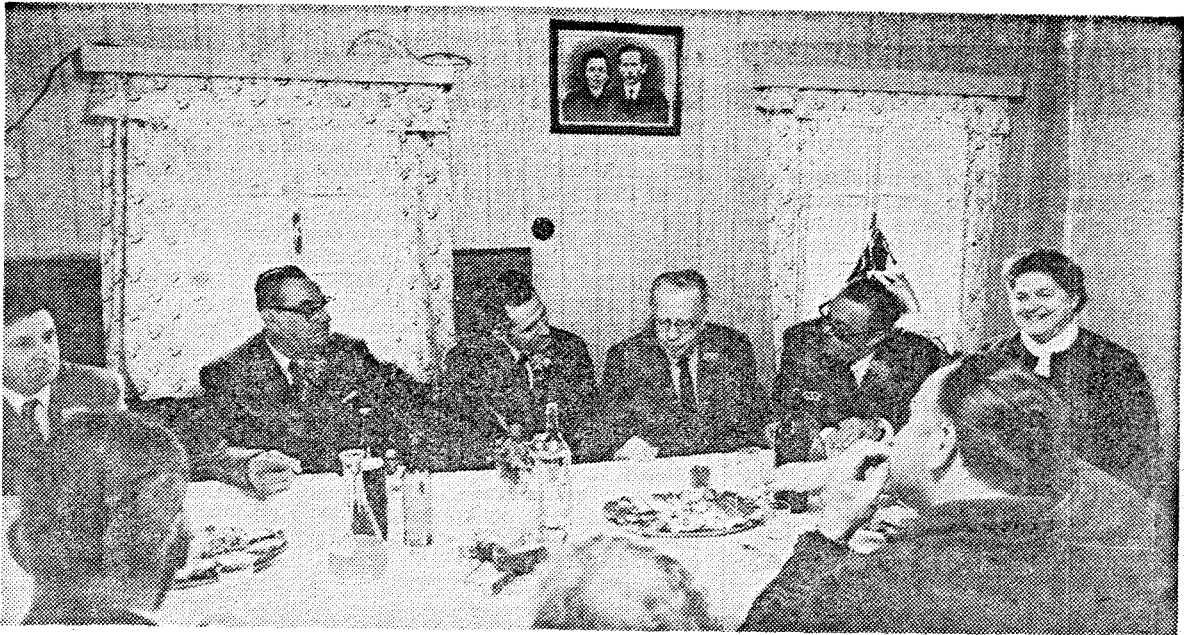
TV 15

Glasilo Zveze združenj borcev NOV
in Zveze rezervnih vojaških starešin
Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: France Šušteršič

Leto X. — St. 17

20. IV. 1972

Ob 35-letnici KPS je bila 16. t. m. na Kleku in Cebinah proslava, ki so se je udeležili tudi Franc Leskošek-Luka, Andrej Marinc, Miha Marinko, Stane Dolanc in drugi. Na sliki jih vidimo za mizo v zgodovinski sobi, kjer je bil pred 35 leti ustanovni kongres KPS.

Pogled nazaj in naprej

Republiški odbor Zveze rezervnih vojaških starešin se je sestel 12. aprila na 5. redno sejo v Ljubljani. Dnevni red je bil dokaj obsežen, saj je zajemal kar devet točk. Kljub temu pa je odbor svoje delo končal v štirih urah in pol, kar je posledica dobro pripravljenih pisanih poročil, ki so jih člani prejeli že pred sejo. Prav tako pa tudi discipliniranosti udeležencev seje, ki so se omejevali samo na najnujnejše pripombe in so bili pri svojem izvajanju pretežno kratki.

Prva točka dnevnega reda je zajemala poročilo o delu Zveze v lanskem letu. V tem letu, drugem letu obstoja ZRVS, je ta organizacija razširila svoje delovanje, se uveljavila in se izkazala tudi kot družbenopolitična sila, zlasti ob odločilnih ukrepih našega najvišjega vodstva.

Podobno je tudi strokovna vzgoja, ki jo vodi Zveza, postala bolj temeljita in uspešna. Dolg bi bil seznam vseh ukrepov in akcij, ki jih je Zveza izpeljala na tem področju, zato se omejimo samo na bistvene uspehe. Velik uspeh je predvsem v tem, da je večina članstva naročenega na Našo obrambo, približno 26.000 pa tudi na organizacijsko glasilo »TV 15«, ki je tudi glasilo ZZB. Precej knjig s področja obrambne vzgoje je izdala Partizanska knjiga. Udeležba na izpitih, ki so bili strožji kot prejšnje leto je bila 82 odstotkov, le nekaj manj kot dva odstotka članstva izpita ni uspešno opravilo. Raznih oblik dopolnilnega pouka se je udeležilo 43.000 udeležencev.

Na izkušnjah je republiški odbor pripravil tudi predlog za načrt strokovne vzgoje v letošnjem letu. Pri tem naj omenimo načrt za seminarje o izvajanju načela splošne ljudske obrambe in o stanju priprav zanj. Pač pa so mnogi člani zaradi dobrin sodobne civilizacije postali manj telesno odporni. To stanje bi popravili tudi s taktično-orientacijskimi pohodi, ki naj bi postali obvezni del strokovne vzgoje. Skrb za strokovno izpopolnjevanje starešin, zvrsti in služb pa prevzame vojska Republiški odbor ZRVS bo zanje pripravil samo posebno gradivo za dodatna vprašanja na izpitih.

Pomembne uspehe so dosegli tudi pri splošni obrambni vzgoji prebivalstva, to je vseh tistih, ki niso člani ali niti ne vojni obvezniki. Komisija za splošna in kadrovska vprašanja je poleg drugega pomagala pridobivati mladince za vojaške šole, sodelovala pri predlogih za

odlikovanja in napredovanja (lani je v višji čin napredovalo skupno 10.951 rezervnih starešin, od tega števila 731 predčasno) in pri organizaciji tekmovanja za najboljšo organizacijo.

Druga točka dnevnega reda je zajemala akcijski načrt ZRVS. Poleg splošnih političnih načel zajema ta načrt tudi mnoga organizacijska in načelna vprašanja s svojega področja. Med temi je širjenje »TV 15« in Naše obrambe kot tudi raznih knjig o obrambnih zadevah, pa tudi o NOB in drugih revolucijah ali osvobodilnih vojnah. Ob koncu splošnega dela načrta so tudi naloge, zajete v dvanajstih točkah. Ena izmed njih obvezuje ZRVS, da posveti posebno pozornost stvarnim akcijam v združenjih in delu posameznih članov. Oblike samozagrade naj bi prav tako prikazali in organizirali neposredno. Nenehno skrb je treba posvetiti sistematičnemu vključevanju mladih v ZRVS in sploh v obrambne priprave.

Dve točki dnevnega reda (3. in 4.) sta bili posvečeni pravilniku o tekmovanju in pravilniku o priznanjih in plaketah. Oba predloga sta bila predmet že poprejšnjih temeljitih razprav in vsestranskega presojanja. Toda kljub temu se je nabralo precej novih pripomb. Pri dajanju le-teh velja omeniti na prvem mestu ZRVS Ormož. Nekatera teh pripomb so udeleženci tudi sprejeli, kar je dokaz, da so bile umestne.

Nadalje je predsednik seznanil člane odbora z načrtom o srečanju rezervnih starešin, ki bo v dneh okoli 4. julija (o njem smo že pisali). Goste iz drugih republik bodo razdelili v pet skupin, ki bodo obiskale posamezne dele Slovenije, z njimi se bodo sestale delegacije članov slovenskih občin, pogostili jih bodo, jim razkazali prizorišča pomembnih spopadov med zadnjo vojno, ob koncu pa se bodo vsi skupaj udeležili srečanja v Zajčji dobri.

V republiški odbor in predsedstvo so kooptirali Jako Černeta (predsednik komisije za družbenopolitično dejavnost in

obrambno vzgojo), Vlada Krašovca (predsednik komisije za izvajanje strokovnega programa), Milka Stolfo (predsednik komisije za informativno dejavnost in strokovno literaturo) ter Bojana Fertina (predsednik komisije za splošna in kadrovska vprašanja). Člana republiškega odbora in predsedstva pa sta postala tudi Dore Dovečar (predsednik mestnega odbora ZRVS) in Franc Kostrevec (predstavnik republiškega sekretariata za notranje zadeve). Stanko Petelin, dosedanji predsednik komisije za informativno dejavnost in strokovno literaturo, bo odslej samo sekretar republiškega odbora, Franjo Kranjc, dosedanji predsednik komisije za splošna in kadrovska vprašanja, pa bo samo podpredsednik republiškega odbora.

Razpravljali so tudi o finančnem poročilu, predračunu za letošnje leto, pravilniku o nagrajevanju in o predlogu za častna razsodišča v mariborskem in ljubljanskem vojnem okrožju.

Ob koncu so člani izrazili negotovnosti, ker marsikje ne upoštevajo dovolj ZRVS kot družbenopolitično organizacijo, je ne vabijo na razne proslave in prireditve ali nimajo njenega predstavnika v ožjem političnem vodstvu v občini. Zato naj bi republiški odbor zahteval od pristojnih, naj popravijo take in podobne nedoslednosti, na seje republiškega odbora pa naj bi v bodoče tudi vabili predstavnike republiških vodstev v večjem številu.

Titova štafeta z vrha Triglava

Dne 15. t. m. je stopila na 10.000 km dolgo pot letošnja Titova štafeta, in sicer z Iriškega venca na Fruški gori. Slovenska javnost pa je toplo pozdravila pobudo alpinističnega odseka planinskega društva na Jesenicah, da bo tudi letos pripravil vse potrebno za uspešno množično Titovo štafeto z vrha Triglava. Ta mladinska športna, manifestativna prireditev je letos jubilejna, saj je že petindvajseta.

Marljivi jeseniški planinci, plezalci-alpinisti so navezali najtesnejše stike z gorskimi vodniki in reševalci iz vse Slovenije, da bo tudi letošnja prireditev kar najlepša. Moralno in gmotno podporo so obljubila prirediteljem številna planinska društva s svojimi mladinskimi in alpinističnimi odseki ter postajami gorske reševalne službe. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzelo ČGP Delo.

Jeseniški alpinistični odsek in občinska konferenca LDS na Jesenicah sta se pravočasno lotila odgovornega dela. Tako se bodo nosilci štafetne palice povzpeli na Triglav iz doline Krme, ali pa celo iz doline Vrat čez Prag, če bodo to dopuščale vremenske razmere. Planinske postojanke (Aljažev dom, Kovinarska koča, Vodnikov, Staničev in Triglavski dom) bodo v ta namen vsaj za silno oskrbovane. Na Triglav se bodo udeleženci štafete povzpeli 14. maja, na pot pa pojdejo dan poprej.

U. Z.

Titu ponovno najvišje odlikovanje!

Izražajoč enodušno željo in zahtevo delovnih kolektivov, družbenopolitičnih skupnosti, delovnih ljudi in njihovih organizacij širom po Jugoslaviji, je predsedstvo zvezne konference SZDL Jugoslavije predlagalo zvezni skupščini, da predsednika Tita ponovno odlikuje z redom narodnega heroja. V obrazložitvi tega predloga predsedstvo zvezne konference SZDL poudarja, da je osebnosti tovariša Tita in njegovi zgodovinski vlogi težko izraziti priznanje z enim samim dejanjem. Delovni ljudje

Jugoslavije dobro vedo, da so napredne spremembe na vseh področjih družbenega življenja čvrsto povezane z osebnostjo tovariša Tita, z njegovo odločnostjo in hrabrostjo, da se pravočasno postavi po robu težnjam, ki bi lahko spravile v nevarnost integriteto revolucije in Jugoslavije. Novi položaj delavskega razreda in novi odnosi v federaciji, krepitev enakopravnosti in poglabljanje bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti — to so velike, življenjske zasluge tovariša Tita.

besede in dejanja

KDO IMA PRAV?

V mnogih razpravah dokazujejo, da se cene letos lahko zvišajo samo za 5 %, kot je to predvideno v resoluciji zvezne skupščine. Pri tem navajajo tale račun: po prvem tromesečju je poprečna raven cen v primerjavi z lanskim decembrom višja za 1,3 %, kar 4 x 1,3 % zneso 4,9 %.

Tisti, ki o gibanju cen drugače mislijo, tudi drugače računajo. Raven cen v marcu, direktno vzporejena z decembrskimi, je višja za 2,9 %, kar — po uporabljeni metodologiji za konec povesti obeta dvig cen za skoraj 12 %. Pa še eno: najbolj logično je primerjati poprečne cen v letošnjem in lanskem prvem četrtletju, pri čemer znaša zvišanje cen

17,3 %, ker je le malo upanja, da do konca leta občutno pade.
Ekonomika politika — 10. IV. 1972

INŠPEKTORJI IN SODNIKI SO DELOŽIRALI SAMI SEBE

Komunalni in sanitarni inšpektorji v Tuzli so sami sebi — prepovedali delo. Ta nenavaden sklep so sprejeli, ker je postalo očitno, da so njihova življenja v nevarnosti.

Nadaljnje zadrževanje v zgradbi, v kateri smo doslej delali, je pomenilo igrati se s smrtjo — je rekel dr. Milan Jajčanin, načelnik oddelka inšpekcijskih služb občinske skupščine v Tuzli. — Majavo stopnišče, razpoke v zidovih šliroke do 10 centimetrov in omet, ki neprenehoma odpada — vse to je že zdavnaj opozarjalo na nevarnost.

Niso ostali brez strehe nad glavo samo inšpektorji, marveč tudi sodniki za prekrške. Tudi ta občinska služba je imela sedež v dvonadstropni zgradbi, ki so jo zgradili še v času Avstroogrske.

Vjesnik — 13. IV. 1972

NEIZTERJANI CARINSKI DOLGOVI

Neizterjani carinski dolгови so postali zadnje čase zelo velik »primanjkljaj« v federalni blagajni. Delovne organizacije in posamezniki so dolžni carini 368.921.511 din. Dolg delovnih organizacij znaša 344.504.818 din, posameznikov pa 42.416.693 din. Velik del dolga občanov se ne da izterjati, ker so dolgovni stari že po več let, mnogi dolžniki so se medtem odselili, za njimi ni sledu in podobno. Pretežni del proračuna federacije pa tvori

jo carinski dohodki in konzularne takse. Skrbniki zveznega proračuna celo pravijo, da so prav ti dolgovni napravili iz federacije dolžnika, ki zdaj ni zmožen kriti svojih obveznosti.

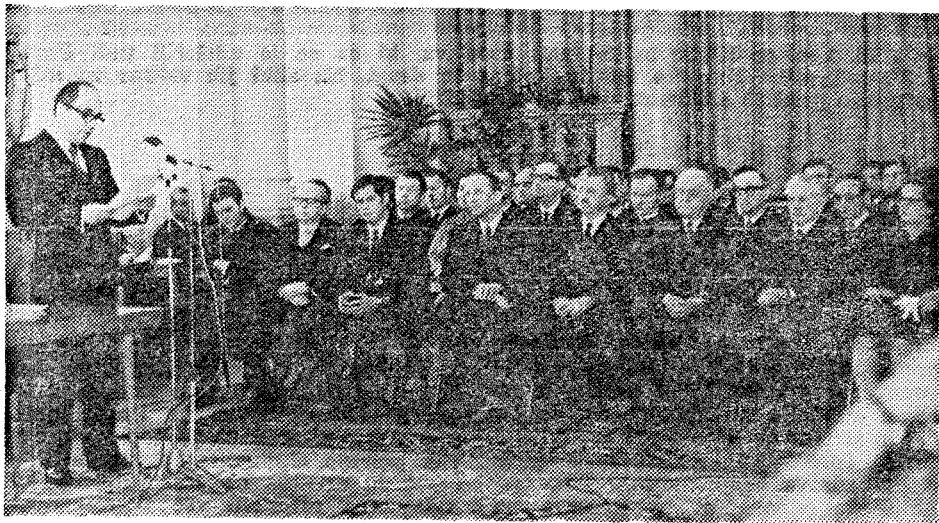
Delavska enotnost — 8. IV. 1972

OPOZORILO

Tudi mariborski občinski sindikalni svet se je odločil za posnemanje kolegov iz Niša: trajanje sestankov je omejil na 90 minut, razpravo posameznega diskutanta pa na 2 do 3 minute. Če niški in mariborski pobudi ne bodo brzi sledila tudi druga naša mesta, lahko kmalu pričakujemo veliko preseljevanje poklenih diskutantov iz mest, ki bodo omejila čas razprave, v mesta, kjer bo čas razprave še naprej neomejen...

Delo — 13. IV. 1972

● Predsednik Tito je na skupni seji predsedstva SFRJ in predsedstva ZKJ obudil spomin na velikega revolucionarja Borisa Kidriča ob šestdesetletnici njegovega rojstva in 19-letnici njegove smrti. Med drugim je dejal: »Kidrič je mislil neprestano na vse. Pokazal je ogromno skrb za potrebo po čim hitrejšem razvoju. Vsekakor je šlo za stvari, ki jih ne bi mogla rešiti niti skupina ljudi, kaj šele en sam. Ni poznal razlike med dnevom in nočjo, neprestano je bil v akciji, v gibanju. Kidrič je bil zares eden izmed redkih ljudi našega revolucionarnega gibanja. Mislim, da je malo tistih, ki so odšli izmed nas, ostalo v tako živem in trajnem spominu kot Boris Kidrič.«

S podelitve letošnjih Kidričevih nagrad v prostorih IS Slovenije na slovesnosti 11. aprila, ki so ji poleg nagrajencev za življenjsko delo prof. dr. Antona Kuhlja, dr. Luja Šukljeta, dr. Franca Čelešnika in Alojza Finžgarja prisostvovali tudi najuglednejši družbenopolitični delavci. Hkrati so podelili tudi nagrade sklada Borisa Kidriča petnajstim znanstvenikom za dosežke v minulem letu ter devet nagrad za iznajdbe in izpopolnitve.

● Predsednik ZIS Djemal Bijedić se je mudil na uradnem obisku v Avstriji. Prvi dan obiska je bil posvečen protokolarnim sprejemom. Najprej je predsednika Bijedića sprejel predsednik avstrijske republike Franz Jonas, nato pa še kancler Kreisky. Uradni pogovori med vladnima delegacijama so se v glavnem osredotočali na bilateralna vprašanja. Obisk predsednika Bijedića naj bi ravno na tem področju prispeval k razvijanju sodelovanja med obema državama. Obe strani sta namreč prepričani, da sedanje sodelovanje niti na gospodarskem niti na kulturnem in drugih področjih ne ustreza možnostim in potrebam. Poleg vprašanj z gospodarskega področja, ki so zavzemala prvo mesto na uradnih pogovorih, sta delegaciji obravnavali tudi odprta vprašanja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Podpisali so sporazuma o ekonomskem in kulturnem sodelovanju. Predsednik Bijedić pa je sprejel tudi predstavnike slovenske manjšine.

● Na skupni seji predsedstva SFRJ in predsedstva ZKJ, ki je bila na Brionih in jo je vodil predsednik Tito, so obravnavali sedanja gibanja v mednarodnih odnosih ter mednarodni položaj naše države. Določili so smernice za nadaljnjo mednarodno dejavnost Jugoslavije, ZKJ in drugih družbeno-političnih organizacij ter hkrati določili tudi najaktualnejše naloge. Na Brionih je bila tudi 31. seja predsedstva ZKJ pod vodstvom predsednika Tita. Sprejeli so sklepe o uresničevanju resolucije prve konference ZKJ o agrarni politiki.

● V čilskem glavnem mestu Santiago se je začela tretja konferenca OZN za trgovino in razvoj. Začel jo je predsednik Allende, nato pa je govoril tudi sekretar svetovne organizacije Kurt Waldheim. Na konferenci sodeluje kakšnih 3000 delegatov iz 142 držav. Jugoslovanski delegat vodi podpredsednik ZIS dr. Anton Vratuša. Na zadnjem sestanku skupine 77 držav je bil Peru izbran za predsednika te gospodarske skupine nerazvitih in je sprožil vrsto akcij za krepitev enotnosti in skupnega nastopanja držav tako imenovanega tretjega sveta na konferenci.

● Vinico pri Črnomlju je obiskal zahodnonemški generalni konzul v Jugoslaviji Kurt Laurer. Pionirjem viniške osnovne šole — članom kluba OZN — je prinesel pismo kanclerja Willyja Brandta. Ta je pionirjem odgovoril na njihovo pismo, v katerem so ga vprašali, kaj je po njegovem najpomembnejše za srečo človeštva in kaj mladi pripevajo k temu. Brandt je odgovoril, da je najpomembnejše to, da imajo mladi občutek za pravico in da lahko na ta način mnogo pripomorejo za mir in srečo vsega človeštva.

● V Moskvi, Londonu in Washingtonu so hkrati podpisali sporazum o prepovedi proizvodnje in skladiščenja bakteriološkega orožja in bojnih strupov. Med 47 podpisniki tega sporazuma, za katerega so se dogovorili na ženevski konferenci, je tudi Jugoslavija.

● Pristojni zvezni organi bodo še ta mesec poslali ZIS svoje predloge in stališča glede načel o oblikovanju cen. Ker pričakujejo, da bo zakon o družbenem nadzorstvu cen sprejet do konca aprila, bi se najnujnejše popraviljanje cen lahko začelo že maja. Verjetno je, da bodo nekatere cene zvišale za kakšen majhen odstotek.

● Koordinacijski odbor za pomoč vietnamskemu ljudstvu je obsodil divjaško ameriško bombardiranje DR Vietnama kot novo agresivno dejanje zoper suvereno državo. Odbor meni, da je edina pot, ki bo končala vojno, v neposrednih pogajanjih o pravični politični ureditvi.

»Latinizacija« Latinske Amerike?

Socialistični čilski predsednik Salvador Allende, ki so mu po zmagi na predsedniških volitvah predlansko jesen napovedovali kratko dobo vladanja, je zdaj na oblasti že poldrugo leto in še vedno vztrajno, kljub nenehnim težavam, izpolnjuje svoj zastavljeni načrt socialistične preobrazbe dežele. »Eksperiment« dr. Allendeja pa je več kot samo čilski: gre za izziv, uperjen zoper gospodarsko in politično velikanko severno od reke Rio Grande, Združene države. Revni čilski »peon« (kmet) in »minero« (rudar v bakrovih rudnikih) proti bogatemu businessmanu (poslovnomu možu) najbogatejše države na svetu: ali bo ta neenak dvoboj uspel? Za Latinsko Ameriko je to velika zgodovinska priložnost, da svoje odnose z Washingtonom, ki so v preteklosti temeljili na podrejenosti in izkoriščanju, korenito spremeni. In zato so številne latinskoameriške oči uprte v Čile predsednika dr. Salvadora Allendeja.

Še do včeraj je bila Latinska Amerika za Združene države zgolj pripravno surovinsko zaledje, iz katerega so črpane precejšnje naravno bogastvo (števne rude, med njimi predvsem baker, ki ga je še zlasti veliko na področju pogorja Andov, v državah Čile, Bolivija, Peru, pa tudi nafto, s katero je bogata predvsem Venezuela). To je bilo tudi »prosto lovišče« za veliki ameriški kapital: ameriške industrijske družbe so si podredile domače gospodarstvo in izkoriščale poceni domačo delovno silo. Lahko so semkaj izvažale tudi presežek svojih izdelkov: skratka, gospodarska navezanost Latinske Amerike na ZDA je postala popolna. Z njo v zvezi pa kaj kmalu tudi vojaška in politična. Ameriški kapital je »pokupil« latinskoameriško vojsko in ji sestavljal načrte za nove in nove vojaške udare, ki so politično oblast tako ohranjali pod prevladujočim ameriškim vplivom. »Zelena celina« je doživela že toliko državnih udarov, da jim je težko slediti: lani je desničarski polkovnik Banzer (bil je v ameriških vojnških šolah) odstranil levičarskega generala Torresa in v Boliviji znova uvedel »trd režim« (proameriški); v Ekvadorju je vojska letos odstranila zakonito izvoljenega predsednika Ibarro, tik preden bi se naj začele priprave na nove predsedniške volitve (najbrž iz strahu, da bi volitve lahko popeljale Ekvador v kakšno za ZDA nezaželeno smer); udar je spodletel v Salvadorju itd.

Nedavno pa so v Čilu odkrili, da so Američani tudi tu pripravljali vojaški udar: najprej pred izvolitvijo Allendeja za predsednika, po izvolitvi pa znova. V pripravljanje zarote sta bili vmešani velika ameriška telefonska družba ITT in pa vohunska organizacija CIA, ob očitnem soglasju State Departmenta (ameriškega zunanjega ministrstva) ter Bele hiše (oziroma ameriškega predsednika). Miliarderski koncern ITT naj bi vso zaroto finančno zalagal, obveščevalna služba CIA pa naj bi tkala organizacijske nitke. Zarota očitno ni uspela, četudi je tik pred Allendejevo izvolitvijo za predsednika izgubil življenje kot žrtev doslej še ne povsem raziskanega atentata poveljnik vojske general

Schneider in četudi je tedaj prihajalo do številnih nemirov, katerih cilj je bil: ustvariti zmedo in nato pozvati Američane, naj »napravijo red«. Allendeju pa je vendarle uspelo prebroditi vse težave, kljub nasprotjem, ki so nastala v njegovi Unidad Popular, »Ljudski zvezi« levih sil, ki ga je pripeljala na oblast.

Vse kaže, da se ameriška vlada vse doslej še ni sprijaznila s tem, da je nastopilo novo obdobje drugačnih, pravičnejših in enakopravnejših odnosov z deželami Latinske Amerike. Očitno je bil pravi namen ameriškega predsednika Nixona, ko je v svojem zadnjem govoru (o zunanjepolitični usmeritvi svoje države) napovedal spremenjene odnose do Latinske Amerike in pri tem navedel Čile kot primer »ameriške politike nevmešavanja v notranje zadeve latinskoameriških držav«, spremeniti samo zunanjo formo, vendar pa na vsak način še naprej ohraniti isto vsebino. Oziroma drugače: dati Latinski Ameriki nekakšen zunanji občutek samostojnosti, v bistvu pa navznoter ohraniti vse »posebne odnose«, ki si jih ZDA lastijo do »zelene celine«.

Po vsemu sodeč, naj bi šlo za nekakšno »latinizacijo« Latinske Amerike, po vzoru »vietnamizacije« vietnamske vojne (pri kateri gre sicer za postopen umik vojske, vendar pa za popolno ohranitev političnega, vojaškega in gospodarskega vpliva). Toda kdo naj bi, po ameriškem umiku iz Latinske Amerike — če bo do tega kdaj prišlo

— igral potrebno vlogo latinskoameriškega žandarja, ki bi ohranil na tem kontinentu ameriški vpliv?

Ponuja se — stomilijonska Brazilija, ki se je v zadnjih nekaj letih z izdatno pomočjo ameriškega kapitala in z neusmiljeno vojaško diktaturo, ki ne trpi nobene napredne politične opozicije, razvila v vplivno državo na zeleni celini. Nekateri jo že proglašajo za novo velesilo, ki bo v prihodnjem desetletju ali dveh krojila vso usodo tega konca sveta. Nekatere latinskoameriške države že opozarjajo na brazilsko agresivno politiko, na njeno željo, da si pridobi na »zeleni celini« vodilno vlogo, na njeno težnjo, da se vmešuje v notranje razmere drugih držav. Ob pomoči Združenih držav se Brazilija odpira tudi svetu in se mu ponuja kot edini veljavni zastopnik interesov vse Latinske Amerike. Se je torej »latinizacija« Latinske Amerike že začela? Je torej čilski »eksperiment« dr. Salvadora Allendeja že obsojen na propad?

To je za zdaj težko reči, a nedvomno bo neenak boj naprednega čilskega predsednika z brazilskim velikanom, kritim z močnim ameriškim ščitom izredno težak. To dokazuje zadnje odkritje o vmešavanju družbe ITT in vohunske mreže CIA v zaroto poper Allendeja. Poskusov zarote najbrž ni bilo malo in gotovo se bodo še ponavljali, vse dokler bo dr. Allende tako odločno izvajal politiko nacionalizacije tujih bakrovih družb (predvsem ameriških) in agrarne reforme (tudi v amerišesestniki, ki jim jemlje zemljo, se zatekajo po pomoč k ameriškemu kapitalu in vplivnim finančnim krogom v drugih latinskoameriških državah).

Za Združene države je najbrž spoznane, da je Latinska Amerika v resnici samo latinskoameriška in da so ji potrebna samostojna politična tla, če se hoče s pomočjo nemajhnega naravnega bogastva, s katerim razpolaga, prebiti ven iz tradicionalne revščine in zaostalosti, pretežno in preveč boleče — saj bi se s tem podrl mit »velike zaščitnice zaostalih narodov«. A čas gre vendarle svojo pot naprej, miti se v vsakdanji kruti resničnosti podirajo in silijo v neizprosne boje. Vse bolj očitno postaja, da je Latinska Amerika za takšne boje že dozorela. Pri tem ima precejšnjo zalogo ravno socialistični čilski predsednik dr. Allende.

KOMENTATOR

VSAK TEDEN ENA...

»Ne moreš reči, da te nisem peljal na večerjo, le da sem svoje prvotne plane spravił v realne okvire.«

Obisk iz Italije

OB DNEVU SOLIDARNOSTI EVROPSKIH BORCEV

Na prvem evropskem srečanju borcev, ki je bilo lani v Rimu in katerega pobudnica je bila tudi Zveza združenj borcev NOV Jugoslavije, so določili 15. april za dan solidarnosti vseh evropskih borcev. Na ta dan so šefom držav in vlad vseh evropskih dežel izročili spomenice in medalje prvega evropskega srečanja borcev. Ta dan je bil določen tudi za številne akcije za ohranitev mira, krepitev evropske varnosti in prijateljstva.

Čeprav obstajajo med ANPI (nacionalno združenje partizanov Italije) in ZZB NOV Slovenije že več let medsebojni prijateljski stiki, ni slučaj, da je prav na dan solidarnosti evropskih borcev obiskala Ljubljano 12-članska delegacija novoustanovljenega deželne odbora ANPI za Furlanijo in Julijsko krajino, ki jo je vodil predsednik Federico Vincenti. Na sedežu republiškega odbora ZZB NOV Slovenije jih je sprejela veččlanska delegacija tega odbora s predsednikom Jankom Rudolfom na čelu.

Zbrane goste, ki so bili naši soborci proti skupnemu sovražniku fašizmu, je pozdravil Janko Rudolf. Izrazil je zadovoljstvo, da je prišlo do tega sestanka prav na dan borčevske solidarnosti, na dan, ki je posvečen miru, prijateljstvu in varnosti v Evropi. Naglasil je, da je bratstvo in prijateljstvo, ki smo

ga skovali v skupni borbi, krepak temelj našega sedanjega sodelovanja ter da bodo ta in tudi prihodnji sestanki obeh sosednjih borčevskih organizacij prav tako plodni, kot so bili dosedanji.

Za pozdrave in tovariški sprejem se je zahvalil predsednik ANPI za Furlanijo in Julijsko krajino Federico Vincenti, ki je bil med NOB pri nas partizan in je dosegel čin kapetana. V svojem govoru je posebej naglasil, da smo se spoznali v času NOB, sedaj pa obnavljamo to poznanstvo.

Zatem so se člani obeh delegacij spominjali posameznih bojov, v katerih so se skupaj borili, in se pogovorili o skupnih oz. medsebojnih zadevah in problemih, s katerimi se srečujeta obe organizaciji pri svojem delu. Pri tem je prišlo do izraza, da je ANPI na čelu borbe proti uveljavljanju neofašističnega gibanja v Italiji. Beseda je nato stekla še o potrebi medsebojnega sodelovanja v pogledu uradnega ugotavljanja o italijanskih partizanih, padlih v NOV, in o preverjanju sodelovanja članov ANPI v jugoslovanskih partizanskih enotah. Govorili so tudi o odlikovanjih in spomenikih in se dotaknili vseh zadev, katerih urejanje lahko pospešuje medsebojno sodelovanje.

Na skupnem kosilu v hotelu Turist so se ti pogovori nadaljevali, a pri tem ni manjkalo tudi obujanja spominov na čase skupnih borb. V. M.

Gre za sistematsko ureditev invalidskega dodatka

»Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo SRS sodi, da je treba znatno zvišati invalidski dodatek predvsem za tiste invalidske upravičence, ki nimajo nobenih dohodkov. Za upravičence z določenimi dohodki oziroma za tiste, ki živijo skupaj z ožjimi družinskimi člani, ki imajo dohodke, naj se osnova invalidskega dodatka zniža za 25 do 30 odstotkov».

To je med drugim napisano v predlogu za sistematsko ureditev invalidskega dodatka, ki ga je republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo poslal izvršnemu svetu skupščine SR Slovenije.

O tem predlogu je razpravljala tudi komisija za vojaške vojne invalide pri republiškem odboru ZZB NOV Slovenije na svoji seji 12. aprila. Ker so v predlogu štiri variante, odločitev ni bila ravno lahka. Šele potem, ko so se člani komisije temeljito pogovorili, katera od predlaganih variant zagotavlja najboljše sistematsko ureditev tega perečega

vprašanja tudi za prihodnost, so se odločili za tretjo varianto.

Pri tem je treba predvsem ugotoviti, da sta v vseh štirih variantah predvidena ločen, tj. polni invalidski dodatek in zmanjšana osnova zanj. Polni dodatek naj bi prejemale tisti invalidski upravičenci, ki razen invalidnine nimajo nobenih drugih dohodkov. Zmanjšana osnova pa bi prišla v poštev pri tistih upravičencih, ki živijo skupaj z drugimi družinskimi člani, ki imajo lastne dohodke ali pa imajo sami poleg invalidnine še druge dohodke.

Tretja varianta, s katero so se člani komisije strinjali, predvideva polni invalidski dodatek v višini mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov. Znašal naj bi mesečno 680 dinarjev, a zmanjšana osnova za invalidski dodatek je v tej varianti določena na 510 dinarjev, kar je 25-odstotno znižana osnova.

Ker sta navedena zneska določena na temelju najnižje pokojnine, bi se v prihodnje zviševala letno za toliko odstotkov, za kolikor bi se zviševala pokojnina.

Mimo tega je komisija sklenila predlagati zvišanje cenzusa za 26 odstotkov, kar pa naj bi bilo urejeno tako, da nobeden od invalidskih upravičencev, ki prejema invalidski dodatek tega ne bi izgubil. — Vsa druga določila, ki jih vsebuje republiški zakon o vojaških vojnih invalidih, naj bi po mnenju komisije ostala nespremenjena. V. M.

Trdni in zavedni sinovi svojih mater

KOROŠKI SLOVENCİ SO V CELOVCU PRIREDILI SPOMINSKI DAN OB 30. OBLETNICI IZGNANSTVA Z DOMAČE ZEMLJE

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev sta v nedeljo, 16. aprila 1972, priredila ob 30. obletnici množičnega izseljevanja koroških Slovencev spominsko svečanost.

Svečanost je bila v veliki dvorani doma v Celovcu, kjer se je kljub deževnemu vremenu zbralo več kot 900 koroških Slovencev s svojimi predstavniki dr. Francijem Zviterjem, dr. Joškom Tišlerjem, Karlom Prusnikom-Gašperjem, Lovrom Kramarjem in drugimi.

Med gosti so bili: predstavnik koroškega deželne glavarja Leopold Wagner, jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Bojan Lubelj, delegaciji republiškega odbora Zveze združenj borcev NOV Slovenije in mariborske občine.

Najprej je spregovoril nekdanji izgnanec in dolgoletni deželni poslanec sivolasi Janko Ogris st. ter v imenu izgnancev pozdravil vse navzoče. Dr. Franci Zviter pa je v imenu prijateljev pozdravil navzoče predstavnike oblasti in organizacij.

V imenu deželne glavarja Hansa Simne je udeležence pozdravil namestnik deželne glavarja Leopold Wagner. Vladimir Senk pa je izročil pozdrave Zvezi združenj borcev NOV Slovenije.

Kot glavni govornik je nastopil predstavnik Narodnega sveta koroških Slovencev

NAJPRIMERNEJŠE
IN
NAJLEPŠE DARILO

Knjiga trajne
vrednosti

FOTOMONOGRAFIJA
TITO

Zaradi velikega zanimanja smo se odločili za dopolnjen ponatis te priljubljene in lepe knjige. Fotomonografija TITO je že v prodaji.

NAROČILNICA
za Fotomonografijo TITO

cena 300,00 din (vplačate lahko največ v treh obrokih)

Priimek in ime:

Poklic:

Naslov:

Datum:

Podpis:

Naročilnico pošljite na naslov:
PARTIZANSKA KNJIGA, Vodnikova 43, 61000 Ljubljana

Akcijski načrt ZRVS Slovenije

● Z vso odgovornostjo je treba uresničevati zastavljene naloge, zato je nujen pregled nad realizacijo delovnih načrtov v letu 1971 in dosledno izvajanje programov za leto 1972.

● Še večjo skrb je treba posvetiti idejnopolitični vzgoji članov Zveze rezervnih vojaških starešin. Pri tem morajo rezervni starešine okrepiti sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem z Zvezo komunistov in Socialistično zvezo delovnega ljudstva ter stalno obveščati rezervne vojaške starešine o njihovih smernicah in dokumentih.

● Posebno pozornost je treba posvečati razširjanju Naše obrambe, »TV-15«, literature s tematiko NOB in ustreznega strokovnega časopisa, ki dviga idejnopolitično in obrambnostrokovno raven ljudi, ne le

med rezervnimi vojaškimi starešinami, ampak tudi med ostalim prebivalstvom. To naj bo stalna naloga v programih odborov ZRVS, katere uresničevanje zahteva upostavitve ustreznega poverjeniškega omrežja in tesno povezavo zlasti s Partizansko knjigo.

● Na podlagi jasne idejnopolitične usmeritve naj rezervni vojaški starešine vsak na svojem področju posegajo v javno družbenopolitično življenje na vseh ravneh.

● Posebna pozornost naj velja konkretnim akcijam v krajevnih združenjih in pri neposrednem delu s člani.

● Čeprav ugotavljamo veliko udeležbo pri obveznem in neobveznem izpolnjevanju delovnih načrtov, je treba nenehno skrbeti za krepitev zavesti rezervnih vojaških starešin. Ta skrb mora izhajati iz samoupravnih pravic in dolžnosti do priprave za splošni ljudski odpor ter drugega družbenopolitičnega dela.

● Konkretno je treba obdelati oblike samozaščite v Zvezi rezervnih vojaških starešin.

● Stalna naloga je tudi sodelovanje z mladino, kjer gre za uresničevanje že začeti oblik dela po šolah in specializiranih organizacijah, hkrati pa pri iskanju novih načinov sodelovanja, pri katerih bo mladina našla ustvarjalne in motivirane dejavnosti, pomembne za splošni ljudski odpor.

● Organizacije morajo razširiti podatke o svojih članih tudi z evidenco o njihovem udeleževanju pri drugem družbenopolitičnem delu (koliko je članov ZK, v katerih samoupravnih telesih delujejo, članstvo v društvih in drugo). ZRVS mora v krajevnih in občinskih merilih pregledati evidenco članstva ter nenehoma spremljati delo posameznika znotraj ZRVS, v drugih družbenopolitičnih telesih, delovnih organizacijah, na delovnem mestu, v krajevnih skupnostih in v javnosti.

● ZRVS mora posvečati posebno skrb mlajšim rezervnim vojaškim starešinam, ki so s svojim delom in obnašanjem dokazali, da so marljivi družbenopolitični delavci. Treba je predlagati pristojnim organizacijam ZK, da jih sprejmejo v svoje članstvo.

● Rezervnim vojaškim starešinam, ki kjerkoli nastopajo v nasprotju z načeli o zglednem delu rezervnih starešin, naj vodstva združenj odrečejo zaupanje. Pri tem naj bolj sodelujejo tudi častna razsodišča.

● Organizacije ZRVS na vseh ravneh morajo razčleniti poročila odborov združenj in občinskih zvez ter neposredne predloge in izkušnje vnesti v akcijske načrte za leto 1972.

L. B.

KAJ JE Z ODLIKOVANJI?

Marsičesa človek pri zdravi pameti ne more razumeti. Nedvomno to velja za odlikovanje, namenjena članom Zveze rezervnih vojaških starešin Slovenije, ki bi jih morali prejeti že za dan armade 22. decembra, pa jih še zdaj niso, ko smo že stopili v drugo polovico aprila. Kje se je »zataknil«?

Na to vprašanje ne moremo odgovoriti mi, tisti ki bi morali, pa tudi niso še nič povedali. Sicer se pa sliši, da so odlikovanja že v Ljubljani in da jih bodo verjetno podelili za obletnico OF, 1. maj ali 4. oziroma 22. julij.

Gotovo pa krivda za zaostanek ni bila v Sloveniji. Glede na proslavljanje tridesetletnice vstaje in dvajsetletnice Zveze rezervnih oficirjev kot predhodnice današnje Zveze rezervnih vojaških starešin so opravili po združenjih in občinskih zvezah kakor tudi na republiškem odboru ZRVS veliko delo. Lani prve prve dni oktobra je izvršni svet SR Slovenije poslal predloge zvezni skupščini.

Vsekakor pa takšni čudni postopki niso spodbudja celotni naši družbi, da ne govorimo o tistih, ki bodo odlikovanja prejeli veliko kasneje kot bi jih morali, predvsem pa ne v jubilejnem letu. M. P.

KOBARID

PRIPRAVE NA 30-LETNICO »KOBARIŠKE REPUBLIKE«

Prihodnje leto, ko se bomo spominjali — zlasti na Primorskem — 30-letnice italijanske fašistične kapitulacije, bomo na Tolminskem obhajali tudi 30-letnico tako imenovane kobariške republike. To je dogodek, ki vsakelej daleč presega občinske meje. Zato so se na proslavo začeli pripravljati že letos.

Nedavno je bila v Kobaridu prva seja trinajstčlanskega pripravljalnega odbora pod predsedstvom Franca Skoka.

Tedaj osvobodeno ozemlje, ki so ga ljudje sami začeli imenovati »kobariška republika«, je obsegalo širše ozemlje; Kobariško, vzhodno in zahodno Slovensko Benečijo in del Goriških Brd. Prvič v zgodovini so prebivalci tedaj svobodno volili svoje zastopnike v krajevne narodnoosvobodilne odbore. ozemlju so bili tedaj večinoma prostovoljci ozerlju so bili tedaj vičenoma prostovoljci kot borci razen tega, da so nastale nekatere partizanske enote, n.p.r. bataljon »Andrej Manfreda«, 1. in 2. soška brigada, soška divizija itd. V šoli v Borjani je bila partijska konferenca za to osvobodeno ozemlje. Na njem so sodelovali: dr. Joža Vilfan, Franc Leskošek-Luka, Dušan Kveder-Tomaž in drugi.

V proslavo 30-letnice »kobariške republike« bo v Kobaridu slavnostno zborovanje,

hkrati pa tudi računajo z mogočnim zborom borcev več brigad, zlasti Gregorčičeve brigade, ki bo praznovala tudi svojo 30-letnico. Borcem bodo razdelili knjigo »Slavna pot Gregorčičeve brigade«. Prav tako je na sporedu zborovanje vseh bivših aktivistov zahodnoprimorskega okrožja v Kobaridu.

Zaželeno je, da bo pred tem zborovanjem izšla tudi »Kronika o delu zahodnoprimorskega okrožja«. V okviru proslave bodo odkrili več spominskih plošč, n.p.r. na šoli v Borjani, na kraju, kjer je bila prva bitka na Kobariškem in uničena fašistična postojanka itd.

IVAN KURINCIC

ZABNICA

SREČANJE DVEH GENERACIJ NA PLANICI

V organizaciji ZB Zabnica ter ob sodelovanju vseh borčevskih in družbenopolitičnih organizacij občine Kranj in Škofje Loke je bilo v soboto, 8. aprila, na Planici množično zborovanje, pravzaprav srečanje dveh generacij, kajti velikemu številu mladine se je pridružil še mnogo borcev in aktivistov, lovcev, gasilcev in vojakov. Bila je to vsakoletna množična počastitev spomina tamkaj padlega narodnega heroja Staneta Zagarja. Med udeleženci so bili tudi edini še živeči borec tamkajšnje bitke, tovariš Stane Kersnik — Jelovčan, znani politični in družbeni delavec na tem območju Vinko Hafner ter mnogi predstavniki javnega življenja kakor tudi gostje iz pobratenega mesta Oldham iz Anglije.

Ko so predstavniki raznih organizacij, delovnih skupnosti in šol položili vence pred spomenik, je večisoglavni množici govoril predsednik občinske konference SZDL Kranj Tone Volčič. Zelo prepričljivo je pojasnil cilje takratnega, neizbežnega boja, v katerem so padali najboljši sinovi domovine, in naše današnje, skupne napore za uresničevanje teh ciljev. Še posebej je podčrtal naloge današnje, mlade generacije.

V kulturnem programu, ki je bil izbran s posebnim občutkom in dobro naštudiran, so sodelovali mladi z osnovne šole »Lucijan Seljak« iz Stražišča ter pripadniki vojske.

Tistih nekaj hiš na Planici pa je zatem z vso tovariško toplino, kot nekoč, sprejelo mnoge nekdanje kurirje, borce, aktiviste in druge, ki so v najhujših časih našli pri njih varno zavetišče. Ob prigrizku raznih kmečkih dobrot so obujali spomine na nekdanje dogodke. Le škoda, so govorili domačini — da so vredni takega obiska samo enkrat na leto.

K. MAKUC

AJDOVŠČINA

INVALIDI SO ZBOROVALI

Dne 8. t. m. je bil zbor našega združenja vojaških vojnih invalidov. Združenje šteje 71 članov. Zbora se jih je udeležilo 50. Med drugim smo obravnavali, kako bi pomagali nadalje tovarišem, ki se ne morejo sami premakniti. Ob priložnostih prejšnje čase so bili ti tovariši zelo veseli, ko so jim omogočili izlete po domovini in v tujino. Ti izleti so bili zelo uspešni prejšnja leta in zelo smo jih bili veseli še lani. V minulem letu se je za vedno poslovilo od nas 6 članov.

F. H.

POSTOJNA

VELIKA MANIFESTACIJA EKIP PRVE POMOČI CZ

Te dni je bilo v Postojni na odprtem prostoru Transportnega obrata GG Postojna v počastitev občinskega praznika občine Postojna občinsko tekmovanje ekip prve pomoči civilne zaščite. Organizatorja te velike masovne manifestacije sta bila občinski odbor Rdečega križa Postojna ter upravni organ za narodno obrambo skupščine občine Postojna pod pokroviteljstvom občinskega štaba za civilno zaščito.

Tekmovalci, ki jih je bilo v 32 skupinah več kot 200, so najprej opravili 30-urne tečaje prve pomoči in izpite, nato pa so še na

občinskem tekmovanju pokazali znanje v reševanju človeških življenj. Zbrali so se iz raznih krajev celotne občine, iz Postojne je bilo osem ekip, iz Pivke sedem, iz Hruševja iz Košane po pet, iz Prestranka štiri ter iz Belskega tri ekipe.

Vsi tekmovalci, ki so bili oblečeni v uniforme CZ, so se najprej zbrali pred novo osnovno šolo, nato so z zastavami in godbo prišli na tekmovalni prostor, kjer je vodja spreveda Bajc predal raport pokrovitelju, vodji štaba ing. Burgerju.

Tekmovanju ekip prve pomoči so prisostvovali tudi gostje, predsednik republiškega odbora RK, predsednik Skupščine občine Postojna, predstavniki občinskih štabov CZ iz sosednjih občin ter celotni štab CZ občine Postojna.

Tekmovalci so najprej reševali testna vprašanja — teh je bilo 30 — kjer so za vsak pravilen odgovor dobili po eno točko, nato pa so na mladih manekinih pokazali svoje praktično znanje. Oskrbo poškodbe je ocenjevalo deset ocenjevalcev. Iz praktičnega znanja so posamezne ekipe lahko zbrale 90 točk. Ko je bilo končano tekmovanje trojk, so prišli na tekmovalni prostor še pripadniki partizanskih enot, nato je povorka odšla v veliko dvorano Jamske restavracije, kjer je bilo za vse udeležence svečano kosilo s sklepnim govorom pokrovitelja. Za velik uspeh te manifestacije so čestitali tudi predstavnik republiškega RK, predstavnik občinskega sveta za zdravstvo, sekretar občinske konference ZK Postojna.

Poglejmo rezultate:

Zmagala je šestčlanska ekipa Postojne IX. ki je zbrala 119,70 točk (29,70 iz testnih vaj

in 120 točk iz praktičnih vaj) druga je bila Pivka VI. z 110,66 točkami (28,16 in 82,50) tretja Postojna III. z 110 točkami (30 in 80), ostali vrstni red ekip prve pomoči pa je bil naslednji: Prestranek I., Prestranek II., Prestranek III., Postojna IV., Postojna V., Postojna VI., Pivka II., Belsko III itd.

Najboljše tri ekipe so prejele praktične nagrade, dve najboljši ekipi pa se bosta udeležili republiškega prvenstva, ki bo junija v Ilirski Bistrici.

Da je tekmovanje lepo uspelo, gre zahvala predvsem občinskemu odboru Rdečega križa Postojna, upravnemu organu za narodno obrambo občine Postojna, požrtvovalnim zdravstvenim delavcem, pa tudi zelo lepemu vremenu, ki je bilo prav ta dan. Tehnični vodja tekmovanja je bil Milan Mele, kapetan JLA, ki se je še posebej potrudil, da je bila organizacija res na višku.

Občinsko tekmovanje ekip prve pomoči so finančno podprle delovne organizacije postojnske občine, kar je treba še posebej pohvaliti.

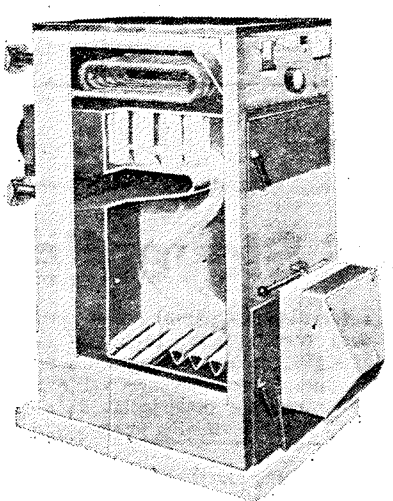
EDVARD PROGAR

ŠEMPETER PRI GORICI

V OKRAS SPOMENIKA PADLIM

Na šempetrskem pokopališču so več let urejali grobnico padlih borcev. Pred leti so postavili spomenik, obelisk. Letos pa so ob spomeniku uredili okolje; posadili so okrasne rastline s cvetjem. Delo je opravila KZ Vipava, obrat »Lada«. Združenje borcev NOV Šempeter se ji najlepše zahvaljuje!

**OGREVANJE
VAŠEGA STANOVANJA
BO
CENEJŠE**

15% POPUSTA

ob nakupu
BUDERUS
kotlov (ZRN)
iz konsignacije

nudi

**KOVINOTEHNA
CELJE**

„bien-être“
eau de cologne naturelle

70° et 85°

TKI HRASTNIK - DIPARCO PARIS

modna hiša modna hiša modna hiša modna hiša modna hiša modna hiša

Modna hiša vas vabi, da si v bogati izbiri pomladanske kolekcije ogledate praktičen komplet Brigita. Komplet je iz kvalitetnega materiala in ukrojen v modnem kroju.

Velikosti: 38 do 42.
Cena: 1.060 dinarjev.

modna hiša modna hiša modna hiša modna hiša modna hiša modna hiša

imeli smo ljudi

Marija Jager

Umrila je 6. februarja. Doma je bila na Lavrici in članica ZB NOV. — Rodila se je leta 1885 na Orljem. — Med osvobodilno vojno je vsa njena družina podpirala osvobodilno gibanje. Na njihovem domu so našli zatočišče številni aktivisti in partizani. Borce pa so podpirali tudi z živim in vsestransko. Marija je izgubila leta 1943 sina Janeza, ki je postal žrtev izdajalcev; ubili so ga na zverinski način. Tudi Marijo, ki smo jo imenovali Kruharjevo mamo, so Italijani izgnali na Rab. — Po vojni je bila spet zelo delavna in je pomagala povsod. S hvaležnostjo se je bomo zmeraj spominjali!

Vili Šlamberger-Brkič

Na zadnji poti smo ga spremili 11. aprila. — Rodil se je v številni delavski družini v Ljubljani. Oče je bil železničar, zavezen proletarec, eden izmed sodelavcev predvojne garde naprednih delavcev v ljubljanskem Mostah. Zato je tudi Vili odrasčal med zavednimi proletarci. Ob lastniki so ga kmalu začeli preganjati. Leta 1928 so ga zaprli kot komunističnega aktivista, propagandista. Čeprav je bil še maloleten, so ga hoteli zapreti v zloglasno »glavnjačo«. Rešil ga je odvetnik, a Vili je bil vendar kaznovan na izgubo državljanских pravic za pet let, kar je pomenilo, da ni mogel dobiti dela. Šele

potem je dobil prvo zaposlitev v moščanskem Saturnusu, v tako imenovani rdeči trdnjavi. — Kot komunist je bil leta 1941 med prvimi organizatorji osvobodilnega gibanja. Med borce pa se je uvrstil spomladi 1942. Kmalu je napredoval do namestnika komandirja čete v II. grupi odredov. Jeseni 1943 je postal obveščevalec bataljona, potem pa kmalu vodja obveščevalnega središča 2. udarne brigade Ljube Serčerja. Bil je trikrat ranjen. — Leta 1946 je bil Vili na lastno željo demobiliziran. Z vso vsmo se je lotil dela povsod, kjer ga je potrebovala obnova domovine. Med drugim je deloval tudi v partijski organizaciji pri Saturnusu, bil je predsednik delavskega sveta oz. upravnega odbora. — Prejel je več vojaških odlikovanj. Dolgotrajna huda bolezen ga je končno iztrgala iz naših vrst. Dolgujemo mu veliko hvaležnost za vse, kar je dal za našo skupnost. Ostal nam bo v lepem spominu.

Anica Brezavšek

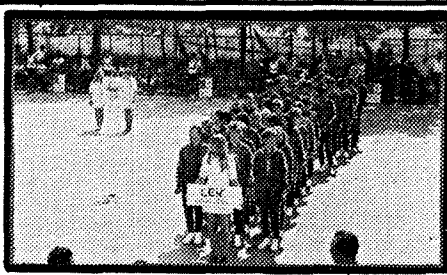
Pokopali smo jo 15. marca 1972 na pokopališču v Borovnici. Rodila se je leta 1921 v Mostah pri Zirovnici. Kot zavedno slovensko dekle se je takoj po nemški okupaciji na Gorenjskem vključila NOB in sodelovala v vseh še tako tveganih akcijah proti okupatorju. V Izoli smo jo poznali kot aktivno socialno delavko.

Sodelovala je pri RK in v sekciji žena. Z možem Avgustom (borcem) sta vzorno vzgojila sina in hčerko. Da je bila v vrstah naših borcev in občanov v Izoli cenjena, je pokazala velika udeležba na dostojnem civilnem pogrebu v Borovnici. V imenu sekcije žena se je pri Mladinskem domu v Borovnici z govorom poslovila od nje Malči Dolenc, pri odprtem grobu v imenu borcev pa Ivan Skrjanec. Pri pogrebu sta sodelovala občinski pevski zbor ZB z Vrhniške in mešani pevski zbor »Svoboda« iz Izole.

Našo Ančko bomo še dolgo ohranili v lepem spominu.

Nagradna križanka LEK številka 20

SESTAVIL: KOPRIVSEK

DEL. BENC. MOTORJA

PREBIVALKE ASIRIJE

ČISTA TEŽA

BODEČ PLEVEL

MEDMET

REKA V BURMI

PARTIZAN. ZDRAVNIK (JANEZ)

POROTNIK

PAVONE

CEBELJI SAMEC ROMAN NABOKOVA

KARLOVAC

LOVEC NA RAKE

LEPI MLADENIČ

BARBARI DALMATIN. 2. IME

ANTON OCVIRK NADAV

SPOKO-RITEV STEZA

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

OPERNI SPEV (orig.)

RIMSKA 4 2. IME

HINKO SMREKAR POJAV NA VODI

NEPROFESIONALLEC

METEOROL. POJAVI POTRDILO PRIJEMA

PRVI LETALEC NATRIJ

SOSS

EVROPSKI VELETOK

BOGINJA JEZE SANKE

HOMERJEV JUNAK

PREDEL BLEDA

ANDREJ ZADNIK GLINA

OPERNI SPEV (orig.)

RIMSKA 4 2. IME

HINKO SMREKAR POJAV NA VODI

NEPROFESIONALLEC

METEOROL. POJAVI POTRDILO PRIJEMA

PRVI LETALEC NATRIJ

SOSS

EVROPSKI VELETOK

BOGINJA JEZE SANKE

HOMERJEV JUNAK

PREDEL BLEDA

ANDREJ ZADNIK GLINA

OPERNI SPEV (orig.)

RIMSKA 4 2. IME

HINKO SMREKAR POJAV NA VODI

NEPROFESIONALLEC

METEOROL. POJAVI POTRDILO PRIJEMA

PRVI LETALEC NATRIJ

SOSS

EVROPSKI VELETOK

BOGINJA JEZE SANKE

HOMERJEV JUNAK

PREDEL BLEDA

ANDREJ ZADNIK GLINA

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

PRISTINA KOSITER

VRSTA SNEGA PRIPOROČ. IZDELKOV

MESSINA IVO LOLA

MOČAN CLOVEK

DAJ V TEDNU NEMČIJA

KMEČKO ORODJE

KOZAŠKI POGLAVAR KOVANJE

ZABJA OKONČINA WILDE OSCAR

PODVODNI IZSTRELEK

TANTAL RELIKT

JEZERO V SZ. INGOLIČ ANTON

PISATELJ SVEVO BARI

Razpis nagradne križanke

Tovarna farmacevtskih in kemičnih izdelkov »Lek« iz Ljubljane se tokrat prvič pojavlja z nagradno križanko. Sodelovala bo v vrsti nagradnih križank, ki jih objavljamo. Upamo, da boste zadovoljni — zaradi razvedrila in knjižnih nagrad, ki jih prispeva skupaj z nami založba zavoda »Borec«.

Zaradi prvomajskih praznikov prosimo, da nam rešitev te križanke pošljete — kot običajno v pisem.

ski ovojnici z označbo »Križanka 20« — DO 5. MAJA.
V 20. številki, ki izide šele 11. maja, pa bomo priobčili
rešitev in žreb.

Tokrat smo pripravili knjižne nagrade — prvo — kolekcijo knjig založbe »Borec« v vrednosti cca. 200,00 din, drugo — knjižna nagrada v vrednosti 162,00, tretjo — v vrednosti 146,00 in četrto knjižno nagrado v vrednosti din 125,00.

25 let umetniškega ansambla JLA

Umetniški ansambel JLA obhaja letos petindvajsetletnico obstoja. V tem obdobju je imel kar 3.450 koncertov, 1.700 za enote in ustanove JLA, 1.673 za prebivalstvo po državi ter več kot 80 v tujini; njegovim nastopom pa je prisluhnilo 2.081.000 poslušalcev v 430 krajih po Jugoslaviji.

Neposredno po vojni so v Beogradu ustanovili godalni orkester in vojaški pevski zbor pri centralnem domu JLA. V teh umetniških družinah so bili bivši člani pevskega zbora in orkestra I. proleterske divizije. To je bilo jedro or-

KIDRIČEVA NAGRADA ZA »ŠLANDROVO BRIGADO«

Dr. Miroslav Stiplovič je prejel nagrado sklada Borisa Kidriča za delo »Šlandrova brigada«, o kateri smo na tej strani pred kratkim obširneje spregovorili.

Avtorjevo delo o Šlandrovi brigadi presega po svoji zasnovi in po svojem pomenu v precejšnji meri druga dosežanja zgodovinska dela o narodnoosvobodilnih enotah na Slovenskem. Avtor je zajel problematiko zelo na široko, vojno pot enote je postavil v okvir širših političnih in vojaških dognanj ter jo povezal s stanjem in razvojem narodnoosvobodilnega boja na operativnih območjih brigade na zahodnem Stajerskem, na vzhodnem Gorenjskem in v nekaterih predelih Dolenjske.

»Šlandrova brigada« je v okviru knjižnice NOV in POS izdala Partizanska knjiga v sodelovanju z mariborsko založbo Obzorja in odborom Šlandrove brigade.

ganizacije, iz katerega se je pozneje razvil pomemben umetniški ansambel: z odlokom vrhovnega komandanta oboroženih sil Jugoslavije z dne 1. septembra 1947 je bila ustanovljena »umetniška skupina centralnega doma JLA v Beogradu«, ki sta jo sestavljala pevski zbor in simfonični orkester.

Umetniški ansambel JLA je nadaljeval slavno tradicijo partizanskih pevskih zborov in orkestrrov ter dosegel raven pravih umetnikov, ki jih dandanes cenijo tudi po svetu. Poglavitna naloga ansambla je gojiti, spodbujati in širiti glasbeno ustvarjalnost, ki manifestira borbene in revolucionarne tradicije naših narodov, njihovo bratstvo in enotnost, socialistični patriotizem, humanizem, internacionalizem ter prizadevanje po svetovnem miru.

Ansambel izvaja predvsem dela, ki jih je navdihnila naša revolucija s svojimi vrednotami in je tako dosleden na-

daljevalec tradicij partizanskih pevskih zborov in orkestrrov; tistih kulturnih skupin brigad in divizij, ki so v edinstvenih vojaških razmerah vlivale borcem čudovito moralno silo, jih s pesmijo podžigale ter spremljale iz boja v boj.

Zasluga tega ansambla je, da sta se pesem in glasba naše revolucije ohranili. Prav tako mu je treba pripisati nastanek bogate zbirke glasbenih del, ki jih je navdihnila naša revolucija. Zlasti pomembno pa je, da je ansambel ponesel revolucionarno pesem po svetu, v Belgijo, Švico, Avstrijo, Bolgarijo, na Češkoslovaško, Poljsko in Madžarsko, v Romunijo, DR Nemčijo, Sovjetsko zvezo in na Švedsko.

POZORI!

Cenjene bralce, ki so pred nekaj dnevi videli na televiziji oddajo o nacističnem zločincu Heydrichu, zavod »Borec« opozarja, da ima še na zalogi knjigo »BOMBA ZA HEYDRICHA«.

Knjiga ima 307 strani in stane 25 dinarjev.

Kot smo že omenili, spodbuja ansambel poleg gojenja naše revolucionarne pesmi tudi glasbeno skladateljsko ustvarjalnost, ki jo navdihuje naša revolucija. Po sodbi strokovne kritike sodijo nekatere izmed teh skladb med naše največje glasbene umetnine. To velja predvsem za kantato Rudolfa Brčića »Človek je neizmeren« in še nekatera druga dela.

Umetniški ansambel JLA je prava jugoslovanska glasbena družina, saj je v petindvajsetih letih obiskal vse naše pomembne kraje od Triglava do Djevdelijske, od Subotice do Ohrida. Povsod so ga enako toplo sprejeli, saj sta nje-

gova pesem in glasba — kakor jo goji morda edini — tista spremljevalka, ki je naše ljudi vodila v boju za svobodo, vsakogar posebej in vse skupaj.

Samo po sebi se razume, da je ansambel s takšno pesmijo in glasbo vselej najbolj zaželen gost na mnogih praznikih naših zgodovinskih dni in dogodkov ter na prireditvah, ki jih prirejajo bodisi društva, delovne organizacije, družbenopolitične skupnosti itd. Čeprav deluje ansambel predvsem za potrebe enot in ustanov JLA, zavzema

vendarle pomembno mesto v splošnem glasbenem življenju v naši državi in je eden izmed temeljev sodobne jugoslovanske glasbene kulture.

Bil je zmeraj izredno delaven in je s svojimi nastopi vselej pritegnil zanimanje ter žel občudovanja. Priznanje mu gre tudi zaradi njegove repertoarske politike, saj posveča posebno pozornost domačim glasbenim stvaritvam pri nastopih in v tujini.

Ansambel so vodili ugledni dirigenti, kakršni so Ivan Rupnik, Rado Simonić, Mlade Jaguš, Oskar Danon, Krešimir Baranović, ob raznih priložnostih pa so z njim nastopili tudi nekateri dirigenti svetovnega imena, kot solisti pa znani umetniki Miroslav Čangalović, Zinka Kunc, Biserka Cvejić in drugi.

Podcenjevati tudi ne smemo, da je ansambel posvečal primerno skrb tudi gojitvi zabavne glasbe, ki jo je prilagojeval potrebam naše vojske. Ta glasba obravnava predvsem vojaško življenje, doslej pa so posneli že nad 25 gramofonskih plošč z deli iz vsega repertoarja.

Zdaj nastopa v simfoničnem orkestru okrog 90 članov, v mešanem pevskem zboru nad 70 pevcev, občasno pa po potrebi sestavijo tudi veliki revijski orkester (70 do 85 članov), revijski (16 do 32 članov) in zabavni (7 do 22 članov).

Plodovito petindvajsetletno delovanje umetniškega ansambla JLA ni ostalo neopaženo. Tako mu je kulturno-prosvetna skupnost SR Srbije leta 1965 podelila »Vukovo nagrado«; ob dvajsetletnici ga je predsednik republike odlikoval z »Redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem«, svet sklada zveznega odbora ZZB NOV pa leta 1969 z »Nagrado četrtga julija«.

MIHAJLO GEORGIJEVSKI

PARTIZANSKA LJUDSKA PESEM

Pismo ' Dachau

Dragi moj, ne veš, kako me to boli, da po kapljicah je iztekla tvoja kri v grozoti tisočerih dni... In pri tebi nisem bila, ko poslednja kapljica kanila iz izžetega srca ti je na tuja tla.

Prišla bi k tebi, dragi moj, prišla! Če bi me bolečina še tako dušila, globoko vase bi jo skrila, le svoje lice bi ti nežno k srcu položila in svojo dlan bi dela v tvojo dlan.

Ah, smela nisem biti ti ob strani v najhujših dneh, v krvavih dneh! Glej zdaj prihajaš k meni v vseh nočeh bolan, postaran, osivel in bled. Moj dragi, usodo svojo nosim brez besed.

BARA DOMINKOVA-KRANJCEVA

JAKOPIČEVA NAGRADA

Letošnjo Jakopičev nagrado — pred kratkim so jo podelili na slovesni prireditvi v Moderni galeriji — je prejel kipar Drago Tršar. Ob tej priložnosti bi še enkrat opozoril na nekaj visokih priznanj, ki jih je Drago Tršar prejel v zadnjem času: tretjo nagrado na natečaju za »Kozaro«, prvo nagrado za plastiko na razstavi »Narodnoosvobodilna borba v delih likovnih umetnikov Jugoslavije« v Beogradu, nagrado za portret Ivana Cankarja na razstavi jugoslovanskega portreta v Tuzli, nagrado za plastiko na bienalu v Banja Luki in tretjo nagrado za Djuro Djakovića v Sarajevu.

ZA FILME — 200.000 DOLARJEV

Sklenjen je pregled najnovejših domačih igranih filmov in izbora štiridesetih kratkih filmov, ki ga je za delegacijo iz socialističnih držav organiziralo poslovno združenje »Jugoslavija-film«. Pregleda so se udeležile vse povabljene delegacije — razen madžarske — prodanih pa je bilo filmov v vrednosti 200.000 dolarjev. Od enajstih igranih filmov, kolikor so jih prikazali, je bilo največ zanimanja za filme s tematiko revolucije in narodnoosvobodilnega boja: »Valter brani Sarajevo« Hajrudina Krvavca in »Dekle s Kosmaja« Dragovana Jovanovića.

TEKMOVANJE PIHALNIH ORKESTROV JLA

Sarajevo bo tudi letos gostitelj že tradicionalnega tekmovanja vojaških pihalnih orkestrrov. Ta prireditve bo 10. junija v Skenderiji. Predhodnica tega mednarodnega festivala je tekmovanje pihalnih orkestrrov JLA, ki ga organizira Glasbeni odsek pri Zveznem sekretariatu za narodno obrambo. Strokovna žirija bo ta mesece prisostvovala koncertom pihalnih orkestrrov v Tuzli, Banjaluki, Sarajevu, Mostarju, Titogradu, Prištini, Nišu, Skopju, Bitolju, Beogradu, Splitu, Zadru, Pulji, Ljubljani, Zagrebu, Osijeku, Novem Sadu in Gradcu. Orkester, ki bo v tem tekmovanju osvojil naziv najboljšega pihalnega orkestra JLA za leto 1972, bo dobil pravico sodelovati na mednarodnem festivalu vojaških orkestrrov v Sarajevu, kjer bodo predstavnikom petih naših najboljših vojaških orkestrrov izročena posebna priznanja, najboljšemu od njih pa prehodni pokal Glasbenega odseka pri Zveznem sekretariatu za narodno obrambo.

NOVO V »KURIRČKOVI KNJIŽNICI«

V »Kurirčkovi knjižnici«, ki že vrsto let razveseljuje naše najmlajše, je izšla nova knjižica, »Capljači« so ji dali ime, napisal jo je Vojan Arhar, uredil Franci Laković, ilustracija in oprema sta delo Jelke Reichmanove, izdal in založil pa jo je zavod »Borec«.

FILM O DOKTORJU S KOZARE

Pred kratkim so posneli prve kadre filma o legendarnem kozarskem junaku in narodnem heroju dr. Mladenu Stojanoviću, Producent je Studio-film iz Sarajeva, financira ga šest podkozarskih občin, posneli pa naj bi ga do 27. julija, ko bomo praznovali trideseto obletnico kozarske epopeje.

SOVJETSKE PODMORNICE RAZREDA Y

Po podatkih ameriške obveščevalne službe naj bi sovjetska vojna mornarica imela vzdolž vzhodnih ameriških obal najmanj štiri podmornice razreda Y. To so najmodernejšje sovjetske podmornice, ki na površju spodrivajo 7300, v morju pa 8300 ton vode, pod vodno gladino pa lahko dosežejo hitrost 70 km na uro. Vsaka od njih ima po 16 cevi za rakete SSN-6 SAWFLY, katerih domet je 3200 km in katerih bojna glava je lahko napolnjena tudi z jedrskim razstrelivom.

BRITANSKE JEDRSKE PODMORNICE

Britanska vojna mornarica ima štiri jedrske podmornice, ki so oborožene z ameriškimi raketami tipa polaris. Pred kratkim je RESOLUTION, ena od treh podmornic, opravila prvo poskusno izstrelitev rakete polaris A-3. Raketo, dolgo nekaj več kot deset metrov, je izstrelila na poskusnem poligonu, ko je plula pod vodo, kakih 30 morskih milj vzhodno od Floride.

ODNOS SIL V OSREDNJI EVROPI

Po podatkih francoske Revue de defense nationale imajo dežele varšavskega sporazuma na območju srednje Evrope dvakrat več divizij od dežel NATO. Ker pa so divizije varšavskega sporazuma številčno šibkejše, je medsebojno razmerje glede števila vojakov za Zahod nekoliko ugodnejše: Vzhod ima 850.000, Zahod pa 700.000 mož. Več kot polovica »vzhodnih« vojakov (450.000 mož) so pripadniki sovjetskih enot, medtem ko je v sestavi enot NATO tudi 190.000 vojakov iz ameriških enot, ki so razmeščene v Zahodni Nemčiji.

zanimivosti

Kar zadeva tanke, je Vzhod močnejši. Zahodne sile imajo na tem območju 6.600 tankov, vzhodne pa dvakrat več. Pač pa je Zahod močnejši glede protitankovskega orožja in bojnih helikopterjev. Letal je na Vzhodu več kot na Zahodu, toda nasprotna stran ima protiletalske rakete, kakršnih na Vzhodu ne pozna.

V zvezi z jedrskim orožjem trdijo, da ima Sovjetska zveza na svojih zahodnih mejah približno 700 izstrelkov z dometom 2.500 km. V zadnjem času so del teh izstrelkov nadomestili z močnejšimi izstrelki SS-11, katerih doseg znaša 10 — 11.000 km. Poleg tega ima Sovjetska zveza še približno 700 bombnikov, ki bazirajo na sovjetskem ozemlju in ki lahko prenašajo jedrsko orožje. Na drugi strani pa imajo podmornice z izstrelki polaris A-3. Lete bodo kmalu dobile nove izstrelke tipa poseidon, od katerih ima vsak po več bojnih glav. To pomeni, da bo vsaka podmornica lahko izstrelila skupno 160 bojnih glav. Poleg tega imajo sile NATO na tem območju še približno 200 taktičnih izstrelkov, medtem ko jih imajo članice varšavskega sporazuma 440.

NOVA IZRAELSKA LETALA

V Tel Avivu so uradno sporočili, da bodo obiskovalci letalske razstave v Hannoveru lahko videli vojaško različico prvega izraelskega letala, ki so ga projektirali in izdelali doma. Novo letalo Arava ima dva motorja, odlikuje pa se po tem, da potrebuje zelo kratko vzletišče in da ga je moč uporabljati tudi kot vojaško ambulančno in protipodmorniško letalo. Sedaj grade sedemnajst letal te vrste. Vsako od njih stane 485.000 dolarjev.

SEVERNOKOREJSKA PROTILETALSKA OBRAMBA

Južnokorejski obrambni minister je pred kratkim izjavil, da je Severna Koreja prejela od Sovjetske zveze 28 novih lovskih letal tipa SU-7. Letala so opazili v novih letalskih oporiščih, ki so jih zgradili v bližini demilitarizirane cone. Poleg tega je Severna Koreja zgradila na istem območju tudi 35 baz s protiletalskimi raketami.

obrambna vzgoja in ljudska zaščita

Kaj menijo o obrambi v Švici

Švicarski časopis »Civilna zaščita« je priobčil sestavek z naslovom: »Strategija mora biti celovita«. Pisec opozarja na pereče strateške naloge glede na razmerje vojaških sil v Evropi.

Strategija ni več pojem, ki bi se omejeval na vojaške spopade. S stališča majhne države je treba strategijo razumeti kot načrtno udeležbo vseh sil države (ljudstva) pri prizadevanjih, da bi država dosegla politične smotre v razmerju do sosednega sveta, pripravljenega, da poseže po orožju. Pri tem se je treba ravnati po tem, kako je država ogrožena. Toda za presojo, kakšna je nevarnost, ne smejo odločati domneve, da bi kdo utegnil uporabiti silo, marveč je treba upoštevati, kaj je dejansko mogoče na podlagi razmerja sil na evropskem ozemlju, kjer je vojna zmogljivost (potencial) tako velika, kakršna še ni bila nikdar poprej.

Dejanske razmere — Kljub vsem ocenam in računom o vojni zmogljivosti velikih sil, ki odločajo o vojni in miru, ter o razmerju sil med njimi samimi, ugotavljamo, da je svetovno dogajanje spremenljivo in nepreračunljivo. Bilo bi napačno, če bi ugotavljali, kakšna je ogroženost, le na podlagi sedanjega vojaško političnega položaja. Zelo hitro lahko sedanje razmere v Evropi in zato tudi v posameznih deželah spremenijo politični prevrat in kakšni sosedni državi; nedogledne posledice bi utegnile imeti poskus kakšne države, da bi se iztrgala iz tega ali onega vojaškega bloka. Računati pa je treba še s kakšnimi drugimi nepričakovanimi dogodki. Nihče ne more jamčiti, da bi se kdaj v prihodnje nenadoma ne znašli v območju nevarne napetosti, čeprav se nam zdaj zdi, da vlada popoln mir. Ne smemo slepo verjeti glasovom tistih, ki se nočejo sprijazniti z resničnostjo. To nikakor ni »zvenketanje z orožjem«, in »vojna histerija« ali »militarizem«, če opozarjamo, da je nevarnost mogoča. Kljub vsemu razumevanju o zamišljenem prelepu svetu, kjer bi ne bilo hudodelstev in vojn, ter o zamisli o trajnem miru na svetu — čemur je sicer treba posvečati vse sile — na žalost ne smemo zapreti oči pred resničnostjo, ki skriva nešteto nevarnosti.

Mir v neodvisnosti — Naloga švicarske strategije je, da državi zavaruje mir v neodvisnosti, tako da obvaruje našo demokracijo federalno ureditev. Naša (švicarska) nevtralnost vsebuje tudi mednarodno obveznost, da moramo storiti prav vse, kar moremo, za obrambo naše nevtralnosti. Nevtralnost pa ostane lahko trdna, življenjsko sposobna, če je oborožena. Takšna nevtralnost je v korist ne le same sebe, marveč utegne koristiti skupnosti držav, ki lahko zanesljivo računajo, da bi med spopadom ne omogočili nobeni strani vojaške prednosti. Dolžni smo z vsemi sredstvi zagotoviti neodvisnost in nedotakljivost države, kakor tudi, da bi bili lahko med vojno posrednik in da bi človekoljubno pomagali žrtvam prav vseh vojskujočih se držav.

Ohranitev samostojnosti — Poglavitni smoter naše strateške koncepcije je ne le obramba »domovine«, marveč tudi, da obvarujemo samostojnost naše demokracije in nevtralnost v korist vseh držav. Mednarodnopravno smo dolžni braniti se pred neposrednim napadom od vsakršne strani. Ne moramo pa računati, da bi nam kdo pomagal od zunaj, zato mora biti naloga naše obrambne politike doseči, da se bomo vsaj določen čas uspešno upirali napadu.

Dolžnosti glede na zemljepisni položaj — Na našo strategijo nadalje zelo vpliva zemljepisni položaj Švice, ki je pomembno operativno ozemlje in bi utegnilo zelo mnogo pomeniti za naše sosedje, pa tudi za vsako evropsko vojskujočo se državo. Švicarsko alpsko ozemlje je hkrati z Avstrijo prehod, koridor, med vzhodno in zahodno Evropo, a bi ne smel postati za nobeno stran Ahilova peta (ranljivo mesto). Alpski prelazi v smeri sever-jug, ki so sicer zaradi vojaško tehničnega razvoja izgubili nekaj svojega pomena, bi nikakor ne bili nepomembni med vojno v Evropi. Zato vojaško zemljepisni položaj zavezuje Švico, da stori prav vse za obrambo. Če bi tega ne storila, bi to bilo v veliko škodo švicarskim sosedom. Nastala bi nevarna vrzel, če bi se ne zavzeli za zanesljivo, učinkovito obrambo, in narasla bi nevarnost, da bi kdo zasedel Švico ali da bi postala prehodno ozemlje za tuje čete, kar bi tudi pomenilo, da bi se vojskujoči se strani spopadli na švicarskem ozemlju. Majhna država, ki sicer ne daje niti najmanjšega razloga, da bi postala nevarnost za svetovni mir, se nikakor ne more slepiti, da bi mogla vplivati s samim zgledom svoje miroljubnosti.

Nujno potrebna udarna moč — Položaj majhne države narekuje, da se država posveti defenzivi, obrambi, ne da bi imela

kakršnekoli slabe namene proti drugim. V korist utrjevanja miru je, da nikogar ne izivamo, napadamo in da se odpovedujemo preventivnim operacijam. Toda to strateško načelo ne pomeni, da se mislimo med obrambnim bojem, če bi nam ga kdo vsilil, omejiti na obrambne ukrepe. Nasilnemu vdoru se moramo upreti prav z vsemi vojaškimi sredstvi. V ta namen se moramo primerno pripraviti, če hočemo, da bo naša obramba prepričevalno učinkovita.

Pri tem nas položaj naše majhne dežele, prepuščene same sebi, sili, da kar najbolj izkoristimo prav vse dejavnike, predvsem, kar je najpomembnejše: razmeroma številne obrambne sile. Številne pa so zaradi splošne vojaške obveznosti in organizacije milice. Tako je mogoča obramba celotnega ozemlja, obrambne enote pa so razdeljene tako goste, da se lahko skoraj povsod zelo dolgo in uspešno upirajo. Te številčnosti obrambe bi ne mogli nadomestiti kako drugače, ne gmotno in ne z vojaško izurjenostjo ob večji uporabi tehničnih sredstev in z večjo gibljivostjo majhnih oboroženih enot. Naša obramba je svojstvena in njene prednosti — povezanost (integracija) vsega ljudstva, popolna uporaba zmogljivosti državne skupnosti in ugodno razmerje med vlaganjem ter delovanjem — lahko odtehta pomanjkljivosti, namreč, da se vojaško urimo kratak čas in da nismo bolj gibljivi.

Vojska in državna politika — Obramba države se več ne omejuje le na vojaške priprave. Za ohranitev miru je treba uporabiti vsa sredstva državne politike. Vojska kot edino sredstvo državne moči ima vsekar odločilno vlogo pri preprečevanju vojne, ne glede na to, da bi se ne mogla masčevati napadalca (ker nima atomskega orožja). Kljub vsemu je ostala najučinkovitejši instrument, ki se lahko upre napadalnosti, če bi ne bilo mogoče ohraniti miru. Vendar ni več edini nosilec obrambe. Vojska je hkrati z zunanjo politiko, z državno varnostno službo, z gospodarskimi pripravami in s civilno zaščito — celota. Kdor se zavzema za obrambne priprave, se mora zanimati tudi za vsa prizadevanja, da bi preprečili nevarnosti s političnimi, diplomatskimi in znanstvenimi sredstvi, torej tudi za vsa nevojaska obrambna sredstva. Poglavitni steber obrambe države je koncept splošne obrambe (kar zdaj nastaja), ki bo v skrajnem primeru dal državnemu vodstvu potrebne instrumente. Ta ureditev nikakor ni usmerjena na militarizacijo Švice. Njen namen je, da uskladimo vse kar najbolj učinkovite ukrepe za ohranitev miru in samoobrambo.

Poglavitni namen je, da preprečimo vojno. To je poglavitni smoter naše strategije. Tako gledamo tudi na pomen vojske, kot na dejavnik za preprečevanje vojne; pomembno je, da s prepričljivimi, vsega upoštevanja vrednimi obrambnimi ukrepi privedemo nasprotnikove sile tako daleč, da bi mu nasilna okupacija našega ozemlja postala predraga. Omajati mu je treba upanje, da bi mogel hitro in z majhnimi žrtvami doseči operativne smotre z okupacijo ali s prehodom svojih enot čez švicarsko ozemlje. V ta namen lahko precej pripomoreta tudi učinkovita zaščita civilnega prebivalstva in pripravljenost ljudi, da se odločno uprejo napadalcu. Če bo okupacijska sila pri tem morala računati tudi, da se bomo uprli z vsemi sredstvi, ga bo to še toliko bolj odvračalo, da bo naša celotna obramba močnejša. Toda ljudski odpor na zasedenih področjih ni nadome-

stilo za obrambni boj vojske, marveč do polnilo in podaljšek tega boja. Ljudski odpor — bodisi trpen, nenasilen, bodisi oborožen ali v raznih oblikah — ni brez tveganja in težav. To pa seveda ne pomeni, da bi ne bilo treba storiti prav vsega za učinkovit odpor.

Poglavitne zamisli o obrambi — Iz tega strateškega načela je mogoče strniti naslednje poglavitne misli o obrambi:

Treba je kolikor mogoče dolgo preprečevati, da bi bila država pahnjena v vojno, celo tedaj, ko bi že zaradi bojov na sosednjih področjih neogibno prišlo do kršitev naše zemeljske nedotakljivosti;

Krepiti je treba vse sestavine obrambe, kar bi naj odvrčalo napadalca, da bi se mu zdel vdor na švicarsko ozemlje predrag; zavarovati je treba kar največ našega življa in njegovega življenjskega prostora;

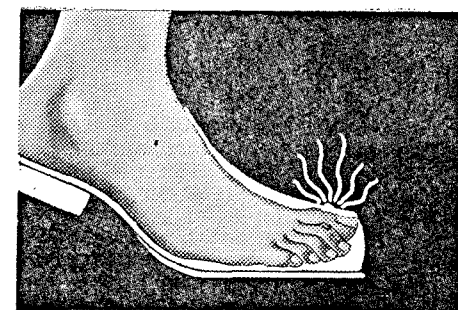
omogočati je treba prosto ukrepanje državnemu vodstvu v primeru največje nevarnosti, da bo lahko uporabilo vse ukrepe za ohranitev miru in samoobrambo, vsa področja obrambe pa je treba strniti v ubrano celoto.

Prožen program — Ni mogoče vnaprej določiti natančnega obrambnega programa, kakor to programirajo, ko gre za operativno načelo obrambe države (kar je v tem primeru pristojnost vojaškega, vrhovnega poveljstva). Strategija je naloga vodstva. Vsaka zgolj enostranska priprava obrambe ovira prosto odločanje in preprečuje, da bi mogli uporabiti vsa sredstva, ko bi kdo hotel kaj izsiliti z orožjem od nas ali nas hotel celo napasti. Čeprav bi med pogubno svetovno atomsko vojno obrambni ukrepi ne mogli rešiti nobenega naroda, so obrambne priprave upravičene že zato, ker je verjetnejše, da bi prišlo do obmejnih spopadov. Tedaj bi pač bilo bolje, da bi bila v naši državi naša vojska, kakor pa če bi bila tu — tuja.

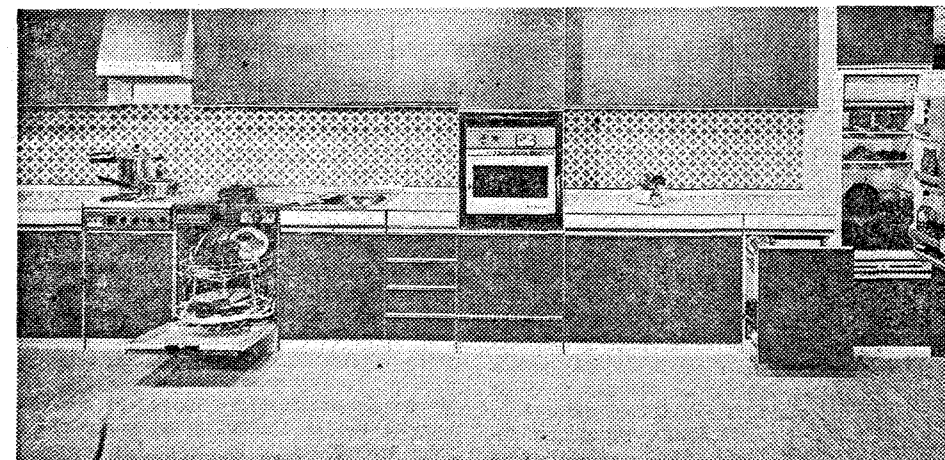
SALON ZA NEGO NOG

vam strokovno odstrani trdo kožo in kurja očesa — Obenem vam nudi tudi kompletno nego obraza, telesa ter masažo

DROGERIJA - PEDICURA
LJUBLJANA - TRUBARJEVA CESTA 21

vega 60
brest cerknica

Življenje v naravi

IZŠLA JE PREPOTREBNA KNJIGA

Pravkar je pri Partizanski knjigi izšla dokaj zajetna knjiga »Življenje v naravi«. Napisali so jo dr. Rupko Godec, inž. Pavle Segula, inž. Tomaž Banovec, dr. Peter Soklič, prof. Blanka Drušković in dr. Ivan Kalinšek, pri tem pa so se še posvetovali s stanovskimi tovariši in bi zatorej bil seznam najbrž še precej daljši. Knjigo je opremila Jelka Rijavec. Obsega skoraj 700 strani in je bogato opremljena z risbami in barvnimi fotografijami.

Knjiga bi morala iziti že konec lanskega leta, založba pa se je zanjo odločila že v začetku 1969 zaradi izida podobne knjige v srbohrvaščini, ki je bila za slovenske razmere nekolikar pomanjkljiva. Zato so bile tudi priprave in delo skupine strokovnjakov dolge dve leti.

Naj na kratko opišemo, kaj vse najdemo v knjigi.

Prvi del je napisal dr. Rupko GODEC, eden naših najboljših strokovnjakov za taborništvo in življenje v naravi. Sodobni človek se je zaradi civilizacije namreč naravi že močno odtujil, le redki se vračajo vanjo bodisi zaradi poklicne dejavnosti ali pa zaradi športa in ljubezni do gozdov, gora, voda in vsega drugega, kar krijejo samote. V Godčevem sestavku pa najdemo obilo napotkov, ki so sad dolgoletnih izkušenj. Celo to, kako ohranimo mirno kri v hudih preizkušnjah, kakršne nastopajo v vojni, kako se prilagodimo težavam in rešimo, kar se rešiti da. Sledijo opisi urejanja zasilnih bivališč v snegu, v gozdu, votlinah, uporaba šotorov, urejanje ležišč, kurjenje ognja in še nekatere dejavnosti manjšega pomena.

Drugi del je napisal inž. PAVLE SEGULA, eden izmed vodilnih strokovnjakov za alpinizem in življenje v hribih. Segula piše o pohodih v gore, o izbiri opreme in hrane, o prehrani, o posebnostih bivanja v gorah in vsakem letnem času in o nevarnostih, ki preže na planinca. V vojnem času namreč lahko pričakujemo, da bi gore pomenile za partizanske enote in prebivalstvo najbolj varno območje, kot se je že tolikokrat zgodilo tudi v naši zgodovini.

Tretji del je prispeval inž. TOMAŽ BANOVEC. Opisal je vse, kar potrebujemo za orientacijo, tako instrumente kot zemljevide in razne zasilne pripomočke.

Četrti del je napisala prof. BLANKA

DRUŠKOVIČ. V njem so opisane vse naše uporabne rastline in živali. Sledi poglavje o strupenih rastlinah in živalih, poglavje o pridobivanju vode in vrsta kuharskih receptov ter napotkov za pripravo hrane v izrednih razmerah.

Peti del sta napisala dr. PETER SOKLIČ in dr. IVAN KALINŠEK s sodelovanjem ŠPELE KRISTAN. V njej najdemo vse, kar nam utegne kdaj koristiti, če ne bomo imeli pri rokah zdravnika, pa se bomo znašli skupaj s človekom, ki je ranjen ali bolan. Tu so opisi raznih poškodb in zastrupitev, bolezni in bolezenskih stanj, nasveti, kaj naj naredimo, kaj potrebujemo za prvo pomoč in kako naj spravimo za gibanje nesposobnega človeka na varno.

Op koncu pa je še imensko in stvarno kazalo.

o o o

Knjige »Življenje v naravi« ne moremo obravnavati samo kot kulturni ali znanstveni dosežek, ampak predvsem kot velikansko pridobitev v pripravah za splošni ljudski odpor, zlasti v najhujših možnih razmerah. Zato bi jo morali imeti v vsakem gospodinjstvu zraven paketa za prvo pomoč in druge opreme za primer vojne ali naravne nesreče. Doslej je bilo o posameznih prvinah, iz katerih je knjiga sestavljena, že veliko napisanega, toda vse preveč je gradivo raztreseno. Zdaj je prvič večina tega, kar bi v izrednih razmerah nujno potrebovali, zbrano na enem samem kraju.

V nekaterih državah in nekaterih vojskah imajo celo znanost o iskanju možnosti za življenje v izrednih razmerah. Oficirji in tudi vojaki nekaterih enot za posebne namene ob koncu šolanja polagajo stroge in zahtevne izpite s tega področja. Ne samo teoretične, ampak tudi praktične, ko morajo določen čas brez vsega prebiti v gozdu ali gorah oziroma v puščavi, oziroma morajo prehoditi določeno število kilometrov do cilja.

Ceprav imamo pri nas velike tradicije zlasti glede partizanskega načina vojskovanja, smo se lotili raziskav o možnostih življenja v izrednih razmerah razmeroma zelo pozno. Najbrž se bomo zato morali lotiti urjenja in tudi nadaljnjih raziskav veliko bolj temeljito, da bomo dohiteli druge. Ob branju knjige »Življenje v naravi« se nam namreč spet in spet vsiljuje misel, koliko naših tovarišev bi ostalo živih in zdravih in koliko manj bi trpeli, če bi vse to ali vsaj nekaj od tega vedeli in znali že med zadnjo vojno.

Zatorej bo nujno potrebno v učne programe za rezervne vojaške starešine in za nerazporejeno prebivalstvo vnesti tudi pouk o možnostih za življenje v izrednih razmerah. Rezervni vojaški starešine bi morali delati tudi ustrezne izpite v okviru vsakoletnih rednih izpitov. Najbrž bo tudi treba izdati razne skrajšane ali dopolnilne izdaje »Življenja v naravi«, oziroma še večkrat izdati to prepotrebno knjigo z nujnimi dopolnili. Knjiga naj bi tudi postala nekakšno glasilo največjih dosežkov naše znanosti na tem področju.

M. P.

MIROSLAV LUŠTEK: Žrtve italijanskega okupatorja

Dne šestindvajsetega marca lani je v Ljubljani umrl Miroslav Luštek, neumnorni zapisovalec prispevkov iz zgodovine narodnoosvobodilnega boja. V njegov spomin objavljamo pred praznikom OF »Žrtve italijanskega okupatorja«, v katerem je spregovoril o zloglasnem Robottijevem razglasu o streljanju talcev v Ljubljanski pokrajini.

Na zborovanju aktivistov na Pugledu konec aprila 1943. leta se je predsednik Izvršnega odbora Osvobodilne fronte Josip Vidmar v svojem govoru spomnil vseh padlih za velike cilje osvobodilnega boja:

»Osvobodilna fronta pa je tudi kri, je žrtev, trpljenje in za marsikoga tudi smrt... Toda za tistega, ki je samega sebe posvetil velikemu smotru, smrt ni strašna, temveč je poveljanje. Maksim Gorki je nekeje zapisal, da zmage ne pribore tisti, ki ostanejo, temveč tisti, ki padejo. Njihov delež pri osvoboditvi slovenskega naroda je največji. Dali so življenje za največjo nalogo, ki je bila kdaj dana kakemu slovenskemu pokolenju.«

Leta 1942 je doseglo nasilje italijanskih fašističnih okupatorjev svoj višek, posebno v Ljubljani, takratnem središču osvobodilnega gibanja. Zato je prav, da se oddolžimo spominu talcev in drugih žrtev fašističnega terorja, teh mnogokrat neopaženih junakov naše osvobodilne borbe, saj so dali za svobodo največ, kar so mogli dati, svoje življenje. Nemočni, brez orožja, brez možnosti obrambe so padli v kremplje okupatorja in izkrevavali na ljubljanskih ulicah, na strelišču ob Dolenjski cesti in v Gramozni jami.

V vrsti ukrepov, ki so jih storile italijanske okupacijske oblasti, da bi prizadele pristaše narodnoosvobodilnega gibanja, je bilo streljanje talcev eden najhujših in najbolj surovih. Odlok o streljanju talcev, izdan leto dni po okupaciji, je bil zadnji v vrsti ukrepov, s katerimi so hotele italijanske civilne in vojaške oblasti po vsej sili zatreti osvobodilno gibanje.

Ze 4. septembra 1941 je komandant XI. armadnega zbora general Mario Robotti v svojem poročilu komandantu II. armade generalu Mariu Roatti priporočal ukrepe za preprečevanje »uporniških akcij na slovenskem ozemlju.« Med drugim pravi, da je potrebno zaradi izjemnega položaja, ki je nastal s partizanskimi akcijami, sprejeti preventivne in represivne ukrepe. Preventivni bi bili talci, represivni pa smrtni obsodbe na samem kraju akcije, brez dolgotrajnega sodnega postopka.

General Mario Robotti sam teh zamisli zaenkrat ni mogel uresničiti. Bil je res komandant XI. armadnega zbora, ki je ope-

riral na ozemlju Ljubljanske pokrajine, toda dejanski in odločujoči gospodar tega ozemlja je bil visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli. Ceprav sta bila oba popolnoma soglasna v tem, da je treba narodnoosvobodilno gibanje uničiti, nista bila soglasna glede taktike uničenja. Emilio Grazioli se je kot politik zavzemal za bolj počasen potek, general Robotti pa je bil za energično in takojšnjo vojaško intervencijo.

Verjetno je zaradi Robottijevih intervencij na najvišjih vojaških poveljstvih Emilio Grazioli izdal 11. septembra 1941 odredbo o uvedbi izrednega vojaškega sodišča in smrtne kazni, ki v devetih členih opredeljuje dolžnosti Slovencev v Ljubljanski pokrajini do italijanskih zasedbenih oblasti. Za nas sta posebno važna tretji in četrti člen.

Tretji člen pravi, da se »uporabi smrtna kazen zoper vsakogar, ki bi ogrozil varnost italijanske oborožene sile, organov civilne uprave ali policije; ki bi storil ali poskušal storiti dejanja, ki merijo na to, da se poškodujejo industrijske ali železniške naprave, ali kakor koli moti poslovanje javnih naprav, ... ki stori ali poskuša storiti kaznivo dejanje zoper osebo ali lastnino z namenom, da bi ogrozil javni red, ali če je iz dejanja nastalo ali bi moglo nastati hudo kršenje javnega reda, ki daje zavetje ali vzame pod streho v tem ali v prednjem členu omenjene osebe ali osebe, ki jih iščejo policijske oblasti zaradi kakšnega kaznivega dejanja iz teh členov. Enaka kazen se uporabi zoper zasnovatelje, soudeležence in pomagace.«

Četrti člen pa določa, da kazniva dejanja iz prednjih členov sodijo po naglem postopku sodišča dveh članov, ki jih postavi od primera do primera visoki komisar, ki določi tudi predsednika in državnega tožilca.«

Dne 29. septembra 1941 je visoki komisar Emilio Grazioli izdal k odredbi z dne 11. septembra 1941 še dopolnilne odločbe in pravilnik o njihovem izvrševanju, dne 7. oktobra 1941 pa je imenoval prvo izredno sodišče, ki je izreklo prve smrtni obsodbe nad tremi Ljubljancami, ker so jih 6. oktobra zalotili pri prenašanju orožja za partizansko četo v Dolomitih, a so bili zaradi mladoletnosti pomiloščeni na 25 let ječe.

V tem času, 20. septembra 1941, je izdal Emilio Grazioli odlok o konfinaciji »moralno, politično in socialno« nevarnih ljudi. Ze pred tem odlokom so konfinirali nekaj ljudi, po njem pa so imenovali posebno komisijo, ki je določala, kdo naj se kaznuje s konfinacijo. Konfinacija, to je prisilno bivanje na določenem kraju, so prebijali obsojenci »v kaki koloniji ali občini kraljevine Italije, različni od konfinirančevega bivališča ter zunaj Ljubljanske pokrajine.

Toda odredba visokega komisarja z dne 11. septembra 1941 ni ostala dolgo v veljavi. Vmes je posegel sam Mussolini in izdal v oktobru 1941 dve odredbi, ki sta veljali za območje okupirane Slovenije in Hrvaške, torej za ozemlje, kjer je operirala II. italijanska armada. Prva je izšla 3. oktobra druga pa 24. oktobra 1941 in sta postali fašistična pravna osnova za zatiranje narodnoosvobodilnega gibanja za vso dobo italijanske okupacije.

Na osnovi teh dveh odredb je imenoval Mussolini 7. novembra 1941 v Ljubljani »odsek vojaškega vojnega sodišča II. armade«. Smrtni obsodbe, ki jih je izreklo to sodišče, je po Mussolinijevem ukazu izvrševala fašistična milica, če je šlo za politične prestopke, drugače pa agenti javne varnosti. To sodišče je od svoje ustanovitve do 8. septembra 1943 obravnavalo 7036 prestopkov proti 8146 oborožencem in izreklo 84 smrtnih obsodb, v 434 primerih dosmrtno ječo, v ostalih pa zaporne kazni do 30 let.

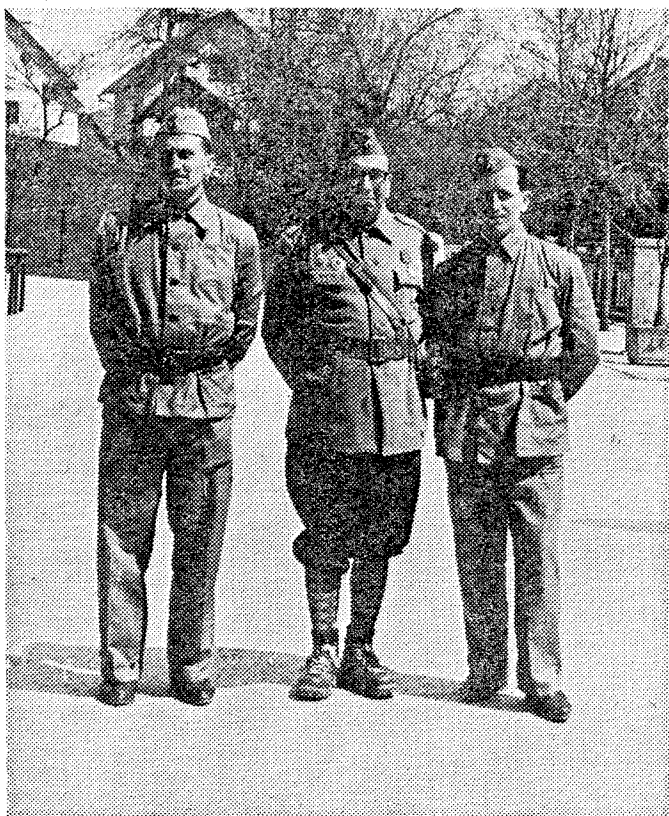
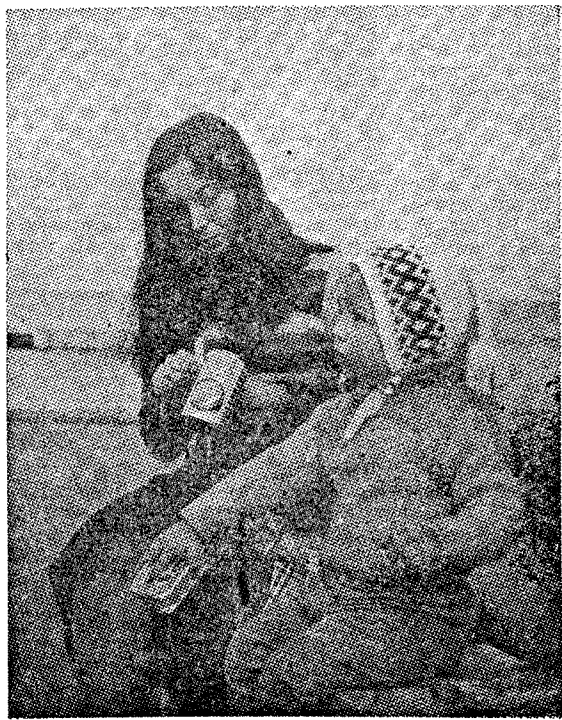
Dne 19. januarja 1941 je izdal Mussolini razglas, ki naj bi uredil odnose med vojaško in civilno oblastjo v Sloveniji. V razglasu, ki je zelo kratek, saj ima le tri člene, loči obrambo javnega reda in »varstvo« javnega reda, o katerem govori v tretjem členu. »Obramba« je bila poverjena vojski, »varstvo« pa civilni policiji.

S tem Mussolinijevim odlokom je dobil general Mario Robotti osnovo za izvajanje svojih načrtov, ki jih je predlagal v poročilih višjim štabom, in ki jih doslej ni mogel uresničiti.

Eden prvih večjih Robotijevih načrtov je bila »normalizacija Slovenije«, ki jo je začel ob navodilih poveljstva II. armade na Sušaku. Prva etapa v njegovem načrtu je bila »razorožitev ljubljanskega prebivalstva.« Množične racije s hišnimi in osebnimi preiskavami so trajale od 24. februarja do 15. marca 1942.

Nadaljevanje

RIBJI BRODET

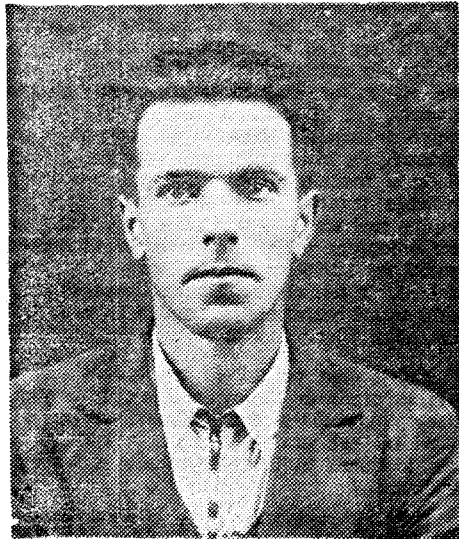
Še ena slika pokojnega Jožeta Ravbarja. Vidimo ga med tovarišema ob eni izmed številnih akcij, ki se jih je udeleževal kot rezervni oficir-majors. K njegovim osmrtnici, objavljeni v zadnji številki, dodajamo še tole: Poleg številnih občanov so se od njega poslovili pri odprtem grobu še predsednik ZZZB NOV Slovenije Janko Rudolf, mnogi nosilci spomenice 1941, narodni heroji ter predsedniki borbeških in drugih organizacij. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi in civilnimi častmi.

DELAMARIS IZOLA

Napad pri Ambrožiču

V Brkinih je vzplamtel upor. Partizanski strelji so razdražili sovražnike, padle so nedolžne žrtve, zgoreli so prvi slovenski domovi, razbesnelo se je fašistično nasilje nad brkinskim ljudstvom.

V prvih mesecih 1942 leta se je narodnoosvobodilno gibanje na brkinskem območju že tako razvilo in okrepilo, da so po mnogih vaseh delovali številni njegovi zaporniki in aktivisti. Ustanovljeni pa so bili tudi prvi odbori Osvobodilne fronte. Hitreje kot v zadnjih se je širila mreža aktivnih sodelavcev OF in s tem vseljudeški upor v vzhodnih in osrednjih Brkinih —

Janez Volk »Stanetov« žrtev izdaje in nasilja

od Ilirske Bistrice prek Topolca, Kilovč, Celja, Prelože, Ostrožnega brda in Jeneževega brda, Suhorja, Čavč, Tater do Padeža, Vatovalj in Ostrovice, prek Sušice, Volč in Košane se je povežalo s pivškimi Dolanami. Januarja in februarja 1942 so skupine partizanskih borcev Primorske čete pogosto obiskovale brkinske, pivške in podgorške vasi in vzpodbujale ljudstvo k protifašističnemu uporu.

Sočasno s širjenjem uporniške misli in organizacij osvobodilnega gibanja so se vrstili tudi napadi na okupatorjeve patrulje, postojanke in prevozna sredstva, vendar sovražnik, kolikor je dosedaj znano, ni bil v neposrednih napadih do 4. 4. 1942 izgub v živi sili. Večji kot vojaški je bil moralno politični učinek tedanjega partizanskega delovanja.

Februarja in marca 1942 so se partizani pogosto zadrževali po vaseh Ostrožno brdo, Suhorje, Celje, Prelože, Sušica, v Smagorski dolini in P-dežu. V akcije pa so odhajali v Ilirski Bistrici in v Podgori na Zg. Pivko, Kras in drugam. Ob koncu marca se je Primorski četi na brkinskem območju pridružila še četa 25 mož, ki jo je poslalo glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet z Notranjske na Primorsko, da bi taluškajšnje enote okrepilo in jim pripravilo na odločnejši boj s fašisti. S prihodom nove čete se ni le bistveno po-

večalo število borcev, pač pa se je izboljšala tudi njihova oborožitev in udarna moč.

FAŠISTIČNO NASILJE NAD BRKINSKIM LJUDSTVOM SE STOPNJUJE

Vse to so kmalu boleče občutili fašisti. Dne 31. marca je partizanska patrulja na Suhorju aretirala davkarja Enrica Mecozija, ki je oborožen vohunil za partizani, zato je dobil zaslužen kazni. Naslednji dan so partizani zaplenili italijanskim kolonistom na Turnu pri Bitnji lovske puške in živino ter jih pregnali iz slovenske zemlje. Te in druge akcije so tako vznemirile in prestrašile fašistične hierarhe v Trstu in na Reki, da so že za 2. aprila organizirali hajko (rastrellamento) v Brkinih. Tistega dne so se že zgodaj zjutraj pognali v brkinske vasi in grape številni fašistični, vojaški in policijski oddelki, da bi napadli in uničili partizane, ki so imeli tedaj taborišče v Ostroškem borštu nad Šmagorsko dolino. Začele so se aretacije in pretepanje domačinov iz Šmagorja, enaka usoda je doletela tudi prebivalce po drugih vaseh. Dne 3. aprila so ponovno vdrli kvesturini in karabinjerji na Ostrožno brdo, preiskali Maslovo — Bečanovo hišo in odgnali Franca Masla (očeta Karla in Franeta Masla, borca od 1941. leta) ter ga pretepali po vasi s puškinimi kopiti. Zahtevali so, naj pove, kje je sin Karlo, česar pa očci ne hoteli in ne mogli storiti.

PARTIZANI NAPADLI KARABINJERJE

Partizanski četi sta se bili med tem umaknili iz Brkinov čez Reko in železnico pod Vremščico, od koder se je zaradi obvestila Kristine Maslove 4. aprila 1942 vrnila v Brkine patrulja 4 borcev (Karlo in Frane Maslo, Anton Primc-Dušan in Ivan Brezina-Slovan) in pri Ambrožičevi opekar- ni napadla karabinjerje, ki so se okoli 15. ure vračali z Ostrožnega brda. V kratkem spopadu sta padla poročnik Zani in brigadir Londei. Po grmovju in vodi pa je pobegnil neki karabinjer, ki je bil znan po svojih grobih, brezobzirnih in sovražnih odnosih do Slovencev in še neki njegov kamerat.

Uspešen napad partizanov na okupatorske karabinjerje je imel izreden odjek med primorskimi ljudstvom, ki je bilo boj za obstoj že 23 let. Večina ljudi je tedaj spoznala, da je oborožen upor pod vodstvom KPJ in OF edina rešitev za primorske Slovence. Čeprav se marsikdo tedaj še ni mogel odločiti, da se vključi v partizanske čete, je vsakomur postajalo vse bolj jasno, da druge poti ne bo mogoče izbrati.

ZAGORELI SO PRVI SLOVENSKI DOMOVI

Ljudstvo ni dvomilo, da se bodo fašisti zaradi partizanskega napada kruto maščevali. Res se je že naslednji dan (5. 4. 1942) fašistična drhal v spremstvu policijskih in vojaških oddelkov z vso besnostjo pognala proti mnogim brkinskim vasi, zlasti na Ostrožno brdo, ki jim je bilo trn v peti že od septembra 1941, ko so

Štirje aktivisti iz Suhorja, ki so z osvobodilno fronto sodelovali od 1941. oziroma od 1942. Od leve so: Franc Volk, Leopold Dekleva-Zagar, Vinko Požar in Vinko Vovk-Bočegarjev.

vaščani s kamenjem in koli pognali iz vasi oddelek alpinov ter jih 15 razorožili. Čeprav so bili sicer v katoliški Italiji ravno velikonočni prazniki, se je razbesnel fašistični teror nad brkinskim ljudstvom v dotlej neslutelnih razsežnostih. Aretirali so in odgnali v zapore 287 ljudi. Posebno surovo so postopali z Bečanovo (Maslovo) mamo, materjo 10 otrok. Suvali so jo s puškinimi kopiti in bajoneti ter jo potem obnemoglo naložili na vprežni voz in jo odpeljali v Košano, kjer jo je karabinjer Medica, kot se spominja Polde Dekleva, še vso noč trpinčili s surovim zasliševanjem. Popoldne in zvečer pa so izropali Maslovo domačijo in jo požgali.

Tako so tiste lepe pomladanske noči plameni Maslove domačije, prve požgane hiše med vojno na Primorskem, na simboličen način razsvetlili noč in oznanili ljudstvu, da se je oborožen upor razplamtel z vso ostrino in se bo nadaljeval do uničenja fašizma.

PADLA STA PRVA TALCA

Fašistični krvoloki pa se še niso zadovoljili z grozodejstvi v prejšnjih dnevih. Aretacije in požiganja so se nadaljevala še večjo hito. Najhujše pa je Brkine še čakalo. Dne 7. aprila 1942 je ponovno vdrla na Ostrožno brdo in Suhorje pijana škvadrstična tolpa in se z vandalskim besom spravila nad ljudi in domačije: na Ostrožnem brdu so požgali še tri hiše in brez posebnega razloga ustrelili kot talca Leopolda Kreblja, starega 53 let, in Antona Trebca, 31 let. Najprej so nameravali ubiti mladoletnega Krebljevega sina, oče pa jih je prosil, naj ustrelje raje njega kot otroka. In res so njegovi želji »ustregli«. Takšen odnos do žrtev dovolj prepričljivo opredeljuje naravo fašističnih izpriencev. Ko so se vračali z Ostrožnega brda, so na Suhorju požgali še tri domačije. Nekaj dni po tem pa so, da bi ustražovali ljudi, jih odvrgli od narodnoosvobodilnega boja in strli njihov odpor, postavili na Ostrožnem brdu v šoli škvadrstično postojanko s 40 do 50 teroristi iz bataljona »Ferrara«.

UKAZALI SO JIM BEŽATI, DA BI JIH NA BEGU POBILI

Prekipevajočo mero sadistične krutosti so pokazali fašisti 10. maja 1942 v Šmagorju in na Suhorju, še bolj pa pozneje na Ostrožnem brdu. V začetku meseca maja je pobegnil iz brkinske čete partizan Stan-ko »Stajerc«, ki je potem izdajal fašistom sodelavce OF. Fašisti so ga pripeljali s seboj tudi na Suhorje, na hitro tam zbrali ljudi sredi vasi in zahtevali, da jim izdajalec pokaže tiste, ki so sodelovali s partizani. Tedaj je pokazal na Janeza in Franca Volka (Stanetova) in Ivana Volka (Kuličevega). Od tam so jih odgnali skupaj z izdajalcem v Šmagorje, kjer je »Stajerc« pokazal fašistom v gozdu grob ustreljenega davkarja Mecozija. Franc Volk je tedaj, kot se spominjajo Suhorci, rekel: »To je naša smrt!« In res so že isti dan vsi trije mučeniško žrtvovali svoja življenja za svobodo slovenskega ljudstva.

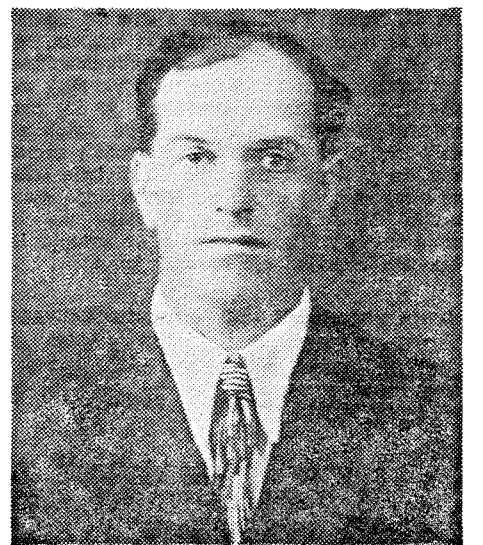
Iz Šmagorja so škvadristi odgnali ujetnike proti Ostrožnemu brdu in jih med potjo ter pozneje v Ostroški šoli strašno mučili. Vsem razmrcvarjenim in razbitim so, ko so ugotovili, da ne morejo od njih ničesar zvedeti, pripeljali na vrt in jim ukazali, naj bežijo, medtem, ko so bili že prej zastražili okolico. Jettniki so vedeli, da jih bodo fašisti pobili in z njihovim begom opravičili svoj zločin, zato niso hoteli bežati. Toda fašisti so jih suvali s puškinimi kopiti ter jih prisilili, da so stekli. Morda pa je v tistem hipu katere izmed žrtev le pomislila, da si bo rešila življenje. Ko so stekli, se je za njimi vsula toča izstrelkov z več strani. Janez Volk (Stanetov) je bil ranjen in je med begom skočil v ostroški studenec ter tam izdihnil. Ivanu Volku (Kuličevemu) je uspelo zbežati iz vasi, čeprav

je bil ranjen, proti Preložam v gozd JELKOV RTIC, v katerem je naletel na fašistično zasedo, ki ga je pobila. Najbolj mučeniško je izdihnil Franc Volk (Stanetov). Ranjen je padel že v bližini postojanke. Fašisti so ga pobrali in ga odvedli nazaj v postojanko, kjer so vsega razbitega in komaj še živega ponovno pretepali ter zahtevali, naj jim pove, kdo je še z njimi delal za partizane. Čeprav so ga znosno mučili, jim ni izdal ničesar. Z nadčloveškimi napori je prenašal najhujše bolečine. Svoje krvoloke je prosil le, naj mu dajo vode in ustrelijo. Odvedli so ga na pokopališče in ga tam ustrelili, ne da bi mu prej dali vode.

ŽRTVE SO POŽIVILE BOJ

Z junaškim zadržanjem pred sovražniki so Janez, Ivan in France Volk, aktivni sodelavci NOB že od 1941. leta, rešili življenje svojim tovarišem in s tem spodbujali druge aktivne sodelavce NOB, da boj nadaljujejo z enakim junaštvom. Hkrati pa so s svojim junaškim zadržanjem obvarovali krajevno organizacijo OF pred uničenjem.

Leopold Dekleva-Zagar, ki je sodeloval s padlimi Suhorci že od vsega začetka in je bil 6. ali 7. aprila, štiri dni za Vinkom

France Volk »Stanetov« je moral umreti najbolj mučeniške smrti

Požarjem iz Suhorja, aretirani, mi je o smrti svojih tovarišev izjavil 24. 3. 1972 naslednje: »Za aretacijo tovarišev sem zvedel že v ponedeljek, 11. maja 1942, v zaporu. Ob tem je vse zaprte mučila negotovost, ali bodo aretirani vzdržali pod pritiskom ali bodo klonili in povedali še za svoje sodelavce. Ko pa smo zvedeli, da so junaško umrli in niso po njihovi smrti sledile na Suhorju nove aretacije niti zasliševanja zaprtih, nas je to tako moralno okrepilo in opogumilo ter nas spodbudilo, da smo sklenili nadaljevati boj ter žrtvovati zanj, če bo treba, tudi lastna življenja, kot so ga žrtvovali naši padli tovariši.« Dodal je še, da je ob prekopi njihovih posmrtnih ostankov leta 1949, ko so jih prepeljali iz Postojne na Suhorje, ob odprtem grobu spregovoril košanski župnik, ki je med drugim dejal: »Bili ste luč partizanstva in upanja NOB v Brkinih...«

Tedanja junaška dejanja partizanov in pogumno padli sodelavce OF so spodbudila brkinsko ljudstvo, da je boj nadaljevala in vzdržala v njem do končne zmage.

V spomin na tisti zmagoviti boj 4. aprila 1942 in padle žrtve praznuje krajevna skupnost Košana od 1953 svoj krajevni praznik in bo za dan borca 4. 7. 1972 s sodelovanjem občinskih odborov ZZB NOV iz sosednjih občin odkrila pri Ambrožiču spominsko obeležje.

MAKS ZADNIK

fotografija z vprašajem

Tokrat objavljamo fotografijo partizanske kolone z zastavo. Po vsej verjetnosti je nastala jeseni 1944. Toda kje je nastala in ob kakšni priložnosti (proslava, miting, pogreb itd.), za katero enoto gre ter kdo so tovariši v prvih vrstah, ki jih je mogoče prepoznati, to nam morate pomagati ugotoviti vi, dragi bralci.

Ljudje so še prav taki kot med vojno

Ta dni je bila v Gorenji Trebuši skromna, zato pa tembolj prisrčna slovesnost. Šole, ki domuje v združenem domu, so ob obletnici Osvobodilne fronte obiskali predstavniki kurirjev in vezistov NOV Slovenije, šole Prežihov Voranc iz Ljubljane in podjetji, ki so na pobudo partizanskih kurirjev prevzela nad njo patronat.

Že zgodaj so z vseh koncev te po širnih obronkih raztresene partizanske vasi prihajale matere s predšolskimi in šolskimi otroci. Vsi so bili nasmejani in praznično oblečeni. In za Trebušane je vedno praznik, ko jih obiščejo kurirji, saj so ti skoraj še edina vez, ki jih povezuje, zlasti mlade, z bojem pred skoraj tremi desetletji in današnjim dnem. V razredu ki je bil svečano okrašen, je vladal pravi živ-zav. Šolarji in učitelji so hiteli z zadnjimi pripravami za sprejem, tisti, ki se še držijo maminega krila, pa so s pogledi švigali sem ter tja. Velika oči je zrla proti vходу, saj so pričakovali goste. In že so kot na ukaz zaploskali in pozdravili kurirje in druge, ki so prišli mednje.

Kot vedno so jim kurirji tudi tokrat prinesli številne dobrate, ki so letos nosile oznako Ljubljanske Name. Ta veleblagovnica, katere direktor Rok se je boril v teh hri-

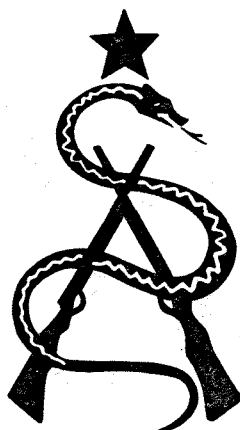
bih, je letos obdarila z oblačili vse predšolske otroke. Nekdanji partizanski kurir Zdravko Vidrih je v imenu kurirjev in vezistov ter podjetij Jugoreklam, Emona in Soškega gozdnega gospodarstva pozdravil vse navzoče in poudaril, da čutiljo nekdanji kurirji veliko obveznost do kraja in ljudi, ki so med vojno dali partizanom poslednjo skorjo kruha ter jim nudili varno zavetje. Varno zavetje je poleg številnih drugih enot imela tu tudi kurirska postaja P-7. Vojska in ljudstvo so bili eno. Vsi so se borili za iste cilje. Borci so hudo breme vojne lahko prenašali samo zato, ker so bili ob njih in z njimi taki ljudje, kot so živeli in živijo v Trebuši. Obisk in skromna darila so le skromna zahvala ljudem za velike žrtve in prispevek med NOB. Teh krajev in ljudi bi se morala spomniti predvsem ožja in širša družbena skupnost, saj so se zanj borili, in omogočili ljudem bolj znosne pogoje življenja. Predstavniki družbe pa velikokrat niti ne vedo, kako ljudje tod živijo. Ne vedo, kot domačini pravijo, da je kraj bogu za hrbtno, da nima nobene prave povezave s svetom, da imajo tri ure peš do avtobusa, da ob vsakem sklepu šolskega leta nastane veliko vprašanje, kam z mladimi, ki si želijo naprej v šole ali uk. Najbrž tudi ne vedo, da je kraj pozimi odtrgan od sveta, in tudi ne, da je kraj še vedno povezan s telefonsko linijo, ki so jo napeljali partizanski vezisti in ki bi sodila med redke muzejske zbirke, da ne govorimo o slabih cestah in še slabši elektriki.

Zares bi se motili, če bi mislili, da so ti ljudje danes kaj drugačni, kot so bili med vojno. Ti ljudje, ki bi s polno pravico lahko zahtevali, še prosti nočejo. Svoje težave in tegobe najraje zaupajo borcem. Le-tim se verjamejo, in to je tudi prav. Pravijo, da jih borci še nikdar niso razočarali. Če so jim kaj obljubili, so tudi obljubo izpolnili. Veliko pa tako nikdar niso mogli obljubiti. Zato se kurirjem zdi prav, da bi v okviru pomoči za manj razvite kraje tudi ti kraji in ljudje dobili ustrezno pomoč.

Ko je predstavnik kurirjev Ladjo Lapajne malčkom poklanjal darila, je v dvorani završalo kot v panju. Vsak je nestrpno čakal, da ga bodo poklicali, in čeprav sta nekateri zmotila močna luč in televizijska kamera, so kljub temu radi prišli in sprejeli darilo. Mame in tudi otroci so bili iskreno hvaležni Nami, ki se jih je spomnila. Starejša ženička si ni mogla kaj, da ne bi povedala, da se je današnji direktor in tedanji partizan Rok med vojno večkrat oglašil pri njih.

Sledil je prisrčen kulturni program, ki sta ga s šolarji pripravila učiteljica Majda in učitelj Vojko. Obiska ni hotelo biti konca. Ko je že prišel čas slovesa, so se mladi in stari le s težavo razhajali. Kar niso mogli od šole in kurirjev, hoteli so še kramljati, poslušati in tudi pripovedovati. S hvaležnostjo so se spomnili pomoči, ki so jim

Slovenski zdravniki v boju za svobodo

NOB

dr. Veruša Štolfa

Rodila se je 8. marca 1912 v Sežani. Promovirala je v Zagrebu leta 1938. Najprej je bila zdravnica v Ljubljani, nato pa v porodnišnici v Novem mestu, kjer je aktivno sodelovala z osvobodilnim gibanjem. Ubita je bila med nemškim bombardiranjem bolnišnice v Novem mestu 4. oktobra leta 1943.

jo nudili učenci šole Prežihov Voranc iz Ljubljane. Le-ti so tekmovali, da so zbrali čimveč denarja, s katerim so šole obdarili in povabili učence, da so bili več dni njihovi gostje. Na teh srečanjih so se spletla številna prijateljstva.

Učenci v Trebuši se nadejajo, da bodo zgledu šole Prežihov Voranc sledile tudi druge šole. Zato ni nič čudnega, če je predstavnica te šole Vilma Šega bila v središču pozornosti. Pogovarjala se ni samo o večerajšnjem dnevu, temveč tudi o prihodnjih. Zlasti še o tem, kako pomagati učencem, da bi po osemletki lahko nadaljevali šolanje. Predstavnica vezistov, sicer znana partizanska telegrafistka Milica Ličen, ki je ta kraj

prvič obiskala, se ni mogla načuditi, kako so tu ljudje optimistični, taki kot so bili včasih. Vpraševala je, kaj potrebujejo, in začudena je bila, ko ji je Majda povedala, da so pred sprejemom patronata bili zelo revni z učili in drugimi šolskimi potrebščinami, danes pa so že kar bogati. Njej osebno so tudi dali voljo, da že šesto leto vztraja v teh hribih, čeprav je kot mlada žena za marsikaj prikrajšana. Prikrajšana pa ni, kot so mnogi v večjih središčih, za pristno otroško ljubezen, ki jo gojijo do nje otroci, pa tudi starši. To ji daje pogum, da se odreka dobrotam, ki jih nudijo mesta. Z njo pa vztraja že leto dni tudi učitelj Vojko.

Z. V.

POTUJOČA KNJIGARNA PARTIZANSKE KNJIGE

Četrtek, 20. aprila: LOKEV — KOZINA

Petek, 21. aprila: STANJEL — DUTOVLJE

Sobota, 22. aprila: ŠTORJE — SE-NOZECE

Forek, 25. aprila 1972: Podkraj — Col

Sreda, 26. aprila 1972: Ajdovščina
NASE GESLO: Dobra knjiga v vsako vas!

KNJIŽNI HRAM NA KOLESIH razstavlja, prodaja, sprejema naročila in prednaročila za knjige, revije in časopise VSEH SLOVENSKIH ZALOŽB.

PARTIZANSKA KNJIGA organizira literarno glasbene prireditve in pogovore z literati; predvajanje barvnih 16 mm filmov o vseh ljudskih obrambi, o naši revoluciji in o bojih za pravico drugih narodov.

MEDNARODNO LETO KNJIGE 1972 je lepa priložnost, da vsi, ki se ukvarjajo s KNJIGO, nesebično sodelujejo in s tem pripomorejo k širjenju kulture med Slovenci.

Bil sem v posebni skupini

Naslednjega dne vstanem, ne da bi bil počival. Vso noč nisem zatisnil očesa. Mučile so me strašne misli. Trije meseci so že dolga doba. Že ena sama ura je tu dolga. Od takrat se je zgodilo marsikaj. Tu sem sproti zvedel, kaj se godi po taborišču.

Vstopim v esesovsko pisarno in najavim svoj odkod. Poslovim se od kolegov, ki mi zažele srečo. Je še zgodaj, toda avgustovsko sonce že pripeka. Odpravim se na tri kilometre dolgo pot. Četrta C je sicer le streljaj daleč, toda pot do tja ni ravna, napraviti je treba mnogo ovinkov med bodečimi žicami. Z mešanim čustvom strahu in radovednosti stopim v območje nevtralnega pasu med naelektrenimi žicami. Kdo hodi tod, ne streljajo nanj brez opozorila. Tu stražarijo motorizirane esesovske patrulje. Stražarji imajo na prsih napis »Lagerpolizei«, tj. taboriščna policija.

Več sem jih srečal, a me niso nič vprašali. Pri dem do četrta C. Pred menoj so velika dvokrilna železna vrata, na katerih vidim številne porcelanaste izolatorje. Vrata so zavarovana tudi z bodečo žico. Pred njimi je — kot pred vsemi drugimi — stražarnica. Nekaj esesovcev se pravi na soncu. Gledajo me zviška, ker sem nenavaden obiskovalec, vendar ne rečejo nič. Ne vmešavajo se v posel kamerada, ki sedi pri oknu stražarnice. Le-temu se približam in povem svojo vtetovirano številko. Zvedavo me gleda. Iz žepa vzamem prepustnico dr. Mengeleja in mu jo pokažem. Ko jo prebere, veli svojim ka-

85

meradom, naj odpro vrata. Vpraša me, do katere ure nameravam ostati, ker mora po pravilih to vpisati v dežurno knjigo. Zdaj je ura deset dopoldne. »Do dvanajstih«, mu rečem. Dve uri je veliko. Toda svojo prošnjo podprem z zavojčkom cigaret, ki v vsaki četrta KZ precej zaležejo. Nato grem noter.

Na glavni cesti taborišča C, ob kateri stoje blede zelene barake, je živahen vrvež. Neka ženska skupina cijazi pločevinast kotel, poln tople čorbe. Tukaj delijo kosilo ob desetih. Druga skupina žensk prenaša kamenje za popravilo poti. Obokraj ceste leži več žensk na soncu. Prizor je turoben: njihova telesa so odeta v cape, glave so ostrižene na balin. Večina jih ima na sebi prečudna oblačila — tudi večerne halje brez rokavov, segajoče do gležnjev. Ležijo na tleh, obirajo uši, oziroma jih obirajo druga drugi. Vidni deli njihovih teles so pokriti z odprtimi, zapracanimi uljesi. Tu odbirajo jetnike. za transporte, ki jih pošiljajo v bolj oddaljena delovna taborišča. Skleparam, da je bila selekcija zelo hitra, saj so ostale samo take, ki so že čisto na koncu. Srečne so tiste, ki jih bodo poslali stran — še vedno lahko upajo, da bodo preživele, medtem ko čaka le-te usoda sotrpinov iz češkega ali ciganskega taborišča.

Zavijem k prvi baraki. Z vseh strani slišim pošastne krike in tuljenje. Ženske, ki so videti kot kup nesreče, se razmigajo, vstanejo in pridejo k meni. Kakšnih trideset izmed njih me je prepoznalo, in zdaj me nestrpno sprašujejo, če kaj vem o njihovih otrocih in možeh.

Prepoznale so me zato, ker sem ohranil svojo človeško podobo. Nje pa je zelo težko prepoznati. Čedalje bolj sem v zadregi med to množico. Vse bi rade vedele, kaj je z njihovimi dragimi. Že tri mesece živijo v strahotnih razmerah, nenehno jih krotoviči nasilje. Vsak teden doživé selekcijo...

86

Nesrečnice me sprašujejo, če je res vse tisto, kar so slišale o krematorijih. Odkod dim, ki ga gledajo dan za dnem, in odkod plamen ponoči? Ali interniranje res sežigajo? Skušam jih pomiriti. Vse za nikam. »Saj ni tako. Sicer pa bo vojne kmalu konec in vrnil se bomo domov.« Tako jih tolažim, čeprav še sam ne verjamem lastnim besedam. Zapuščam jih, ne da bi kaj zvedel o svoji ženi in hčerki.

Vstopim v prvo barako in prosim načelnico, mlado Slovakinja, naj pokliče mojo ženo in hčerko. V baraki je kakšnih osemsto žensk, ki se gnetejo na pogradih ob obeh stenah. Tu je tak hrup, da je težko slišati, kaj kdo govori. Načelnica se kmalu vrne in mi pove, da je zaman iskala. Zahvalim se ji za dobro voljo in grem v naslednjo barako.

Tu je vse tako kot v prvi, prizor se ponovi: tudi v tej baraki je moje iskanje brezuspešno. Nato grem v tretjo barako, dam poklicati načelnico in jo prosim kakor prejšnji dve, da bi skušala poiskati mojo ženo in hčerko. Načelnica veli dvema deklicama, da pred vsakim predelkom kličeeta njuni imeni. In čez nekaj minut se vrneta z njima...

Moja žena in hčerka... Držeč se za roko se mi približata z groznim strahom v očeh. Kadar koga iščejo, to ne pomeni nič dobrega, zlasti če je v baraki. Naposled me prepoznata. Od začudenja stojita kakor v tla vkopani. Stopim k njima, ju stisnem k sebi in objamem. Niti besedice ne moreta izgovoriti, samo ihtita, čisto tiho. Skušam ju potolažiti in pomiriti, toda že nas obdaja množica. V takem okolju se ni moč pogovoriti. Zato prosim načelnico, naj nam za nekaj trenutkov odstopi svojo sobico. Končno smo sami.

Pripovedujeta mi, kaj vse sta prestali v treh mesecih taboriščnega življenja. Dosedanjim selekcijam sta se izognili, vendar živita v stalnem strahu pred njimi. V teh capah ju zebe, pa lačni sta, lačni...

VIHOTELI BLED

VIATOR LJUBLJANA

GOLF HOTEL
telefon 77 591

Hotel najvišje kategorije z vsem udobjem. Postavljen je v prostranem parku s prelepim razgledom na okolico. Vse sobe s kopalnicami, WC in telefoni. Odlična kuhinja, dve restavraciji, družabni prostori, kavarna s teraso, dancing, trgovina s spominki, zunanji in notranji plavalni bazen s termalno vodo, tenis igrišča, obsežno parkirišče. Hotel je primeren tudi za kongrese in druge prireditve.

PARK HOTEL
telefon 77 521

Stoji v centru Bleda ob sami obali jezera. Domača in mednarodna kuhinja, solidna postrežba v dveh restavracijah. Kavarna s teraso nad jezerom, družabni prostori, dancing »Kasino«, bar. Zmerne cene.

Hotel je na razpolago za poletne in zimske počitnice, za obiske ob koncu tedna, za seminarje in druge aranžmaje.

TRIGLAV
telefon 77 365

Je na zahodni obali blejskega jezera, v neposredni bližini železniške postaje »BLED - JEZERO«. Nudi prekrasen razgled na jezero in okolico. Hotelske sobe so preurejene, dobra kuhinja, restavracija in senčnat vrt.

Zaradi ugodnih cen zelo primeren za individualen in skupinski obisk.

**PREPRIČANI SMO, DA BOSTE V NAŠIH HOTELIH
NA BLEDU ZELO ZADOVOLJNI.**

Po Titovi poti

TITO V DRVARJU ...

Zveza tabornikov Jugoslavije je v počastitev osemdesete obletnice Titovega rojstva organizirala široko akcijo tabornikov, pionirjev in druge mladine pod nazivom »Mladi po življenjski poti tovariša Tita«. Kot član taborniške zveze in škofjeloškega občinskega štaba imenovane akcije naj vas seznanim s potekom te akcije in kdo vse ter kako se lahko vključijo vanjo. Še zlasti naj bi se vanjo vključili mladi dopisniki, ki imamo že nekaj izkušenj v pogovorih z nekdanjimi borci narodnoosvobodilnega boja in v zapisovanju le-teh.

Akcija »Mladi po življenjski poti tovariša Tita« bo potekala v dveh delih. Prvi se bo odvijal na področju vse Jugoslavije od 19. aprila do 15. maja, ko bo mladina zbirala gradivo, drugi pa bo v Kumrovcu, kjer bo proslava ob rojstnem dnevu predsednika Tita. Glavni namen akcije je, obiskati vse tiste kraje širom po Jugoslaviji, ki so povezani z življenjem in delom tovariša Tita. Mladina naj bi se seznanila s podatki, kolikokrat se je tovariš Tito zadrževal v njihovem kraju, s kakšnim namenom itd. Taborniki, pionirji in mladinci se morajo seznaniti z borci, s političnimi delavci, z revolucionarji. Pogovore z njimi naj zapišejo in jih po možnosti opremijo tudi s fotografijami kraja, kjer se je mudil tovariš Tito. Ne pozabimo, da obstaja veliko podrobnosti o delu

predsednika Tita, ki še niso zabeležene. Zdaj se nam ponuja priložnost, da vse to zberemo. Zapisani podatki bodo rabili tudi poznejšim rodovom, mladina pa se bo hkrati še bolj seznanila z likom tovariša Tita, kar je pravzaprav osnovni namen akcije »Mladi po življenjski poti tovariša Tita«.

Prispevke morate oddati najkasneje do 15. maja 1972!

Iz prispele dokumentacije bodo zagrebški taborniki s pomočjo strokovnjakov Muzeja narodne revolucije v Zagrebu pripravili v Kumrovcu razstavo, pozneje pa bo organizator zbrano gradivo natisnil v knjigi. To bo edinstvena biografija tovariša Tita, kot jo doživlja današnji mladi rod. Knjiga naj bi rabila raznim šolam, mladinskim organizacijam pri spoznavanju krajev, ki so povezani z življenjem tovariša Tita in drugim.

Ker bodo prispevki objavljeni v eni knjigi, morajo imeti tako imenovano rdečo nit, ki bo to zanimivo publikacijo združevala. V zapiskih je treba zajeti predvsem nekatere osnovne podatke. To je čas bivanja in opis kraja bivanja pa kakšno Titovo misel oziroma izrek. Zabeležiti je treba, če je bilo bivanje tovariša Tita v tem in tem kraju vezano na kakšen zgodovinski odlok in podobno. Zaželeno so tudi fotografije, še bolj pa neobjavljeni oziroma neznani dokumentarni posnetki.

V vseh večjih krajih bodo organizirani štabi, ki bodo gradivo zbirali, najboljši prispevki pa bodo tudi nagrajeni. Ob koncu akcije bodo taborniški odredi, ki so nosilci akcije »Mladi po življenjski poti tovariša Tita«, priredili skupaj z drugo mladino velike zборе oziroma mitinge, kjer bodo avtorji najboljših del prebrali svoje prispevke. Vrhunec akcije, s katero bo mladina na svojstven način proslavila osemdeseto obletnico tovariša Tita, bo 20. in 21. maja na velikem zborovanju mladih v Kumrovcu.

Zaželeno je, da se akcije udeležijo čimveč mladih, kajti le tako bo akcija dobila značaj in pomen vseljudske proslave Titovega rojstnega dne, s katero bomo izrazili naše veliko spoštovanje in hvaležnost človeku, državniku in revolucionarju Josipu Brozu — Titu. Z vključevanjem velikega števila mladine bo zabeleženo mnogo podrobnosti iz življenja tovariša Tita, ki bi lahko ostale neznane in bi počasi utonile v pozabo.

IVO KRŽIŠNIK

kramljanje

Spoštovana urednica!

Ne veste, draga tovarišica Milena, koliko lepega in dobrega ste naredili, ko ste v »TV-15« priobčili članek našega gojenca Ivana Liparja. Nič kolikokrat ga je prebral! Tovariši v dijaškem domu smo mu čestitali, pohvalila pa sta ga tudi profesor slovenščine in ravnatelj kovinarske šole. Fant je dobil veselje do pisanja in ko je dobil za govorno vajo nalogo, da napiše kako partizansko zgodbo, se je spomnil na očetovo pripoved. Napisal jo je sam, brez tuje pomoči, samo pretipkal sem jo jaz in nekaj vejic pristavil. V prispevku opisuje svojega očeta. Na vprašanje, kdo je to — vedel sem namreč, da je njegov oče že vrsto let v bolnišnici neozdravljivo bolan — mi je povedal, da je junak zapisane zgodbe pravzaprav njegov stric. »Pri njem sem doraščal in vedno sem ga kli-

cal oče!« je še dodal. Ob koncu bi vas prosil, če pošljete nekaj izvodov »TV-15« — tistih, v katerem je Ivanov prispevek in vaš zapis o obisku v Domu Majde Šilc v Novem mestu — za Irmo Antončič, za stencas, za arhiv dijaškega doma in seveda za Ivana Liparja. Tovariški pozdrav vsem v uredništvu!

MARJAN TRATAR-UČO
Prešernova 5
Novo mesto

Spoštovani tovariši!
Čeprav je ta prostor namenjen samo kramljanju z mladimi, sem tudi danes objavila vaše pismo. Zaradi Ivana in vseh tistih, katerih naklonjenost bi si še želela pridobiti. Morda jim bo zdaj pero laže steklo, dela pa je toliko, da nas ne bo nikoli preveč.

Lepo pozdravljeni!
MILENA ŠTRAJNAR

Spoštovana Milena!
Dolgo je že tega, kar sem poslal svoj zadnji prispevek. Ne mi-

Kurirčkova pošta

BLIZA SE ROJSTNI DAN TOVARISA TITA. KAKOR PREJSNJA LETA JE TUDI LETOS KRENILA NA POT KURIRČKOVA POŠTA. SOSOLCI SO ME IZBRALI ZA SPREMLJEVALCA KURIRČKOVE TORBE. V PONEDELJEK JE NAŠA SKUPINA KRENILA NA POT. VARNO SMO PRINESLI POŠTO DO NASLEDNJE POSTAJE. TAM SMO JO IZROČILI TRBONJSKIM KURIRJEM. MED POTJO SMO NALETALI NA NEKAJ SOVRAŽNIH ZASED, A SE JE VSE DOBRO KONČALO. SPREMLJANJE KURIRČKOVE TORBE JE ZAME POSTALA TRADICIJA, SAJ SO MI LETOS ŽE TRETJIČ ZAUPALI TO NALOGO. ZELO SI ŽELIM, DA BI KURIRČKOVA TORBA NEDOTAKNJENA PRISPELA K TOVARISU TITU.

DANILO PESERL IZ VUZENICE

Pod Bohorjem

V dolgih zimskih večerih ob luščanju fiziola in ruženju koruze je tako prijetno poslušati razne pripovedi. Vedno sem jim rad prisluhnil, posebno tistim o partizanih in njihovih borbah. Najljubši mi je Bohor, saj leži naša domačija že na njegovem območju. Veliko zgodb iz narodnoosvobodilnega boja mi je pripovedoval oče, ki je partizani prav toč okoli — in tudi tisto, kako je nekega januarskega dne za las ušel smrti.

Pisalo se je leto 1945. Četa se je vračala z akcije. Ustavili so se v vasi Trnovac pod Bohorjem pri kmetu Reparju. V njegovi hiši so se partizani večkrat zadrževali, saj so jih vedno prijazno sprejeli. Tudi tistega dne je gospodinja Tončka pripravila dobro kosilo, gospodar Reparjev Tone pa je na mizo prinesel dobrega domačega vina. Borci so bili pošteno lačni in na mah so vse popravili. Čas jih ni priganjal in dogovorili so se, da bodo svoj obisk v tej gostoljubni domačiji podaljšali do večera. Eden izmed partizanov je potegnil iz torbe karte, sedli so k mizi in začeli igrati. Vmes jim je Tone nalival vinsko kapljico, zato se jim je jezik kmalu razvzlozil. Ker je Repar zatrjeval, da je tu varno, niso postavili straže. Puške so odložili v kot k peči. Njihove misli so bile le pri podobicah in kaj kmalu so pozabili na mraz, sneg, vojno... Čeprav je kazalec na stenski uri že zdavnaj prekorlačil polnoč, je bilo v sobi še vedno živahno. Nenadoma je zatulil domači pes. Borci so se sicer spogledali, toda gospodar jim je zatrdil, da je hišni čuvaj prav gotovo zavohal kakšno žival.

Igro je prekinilo šele močno trkanje na vrata.

Repar jih je odklenil, saj drugega ni bilo storiti. Pred njim se je znašlo kakih deset do zob oboroženih Nemcev. Prvi, ki je stal med podboji vrat je zakričal: »Hände hoch!« Partizani so se šele sedaj zavedeli nevarnosti, a je bilo prepozno. Počasi so vstali in dvignili roke. Moj oče na je tedaj planil v kot, pograbil mitraljez in ustrelil v luč, ki je zatrepetala v smrtnem nlesu in se zdrobila. Borci so porabili puške in začeli bežati skozi okno. Oče si je pomagal na drug način. Da bi se rešil, je

začel vpiti po nemško in se začel v tej vsesplošni zmedbi v temi prerivati na presto. Puškarjenje se je nadaljevalo in v noč so kmalu odjeknili prvi kiki sovražnika, ki se je umikal pred ognjem naših borcev. V Gadovem žlebu so se borci zopet sešli. Izgubili so tri tovariše. Med padlimi partizani je bil tudi pomočnik mojega očeta, mitraljezca.

Borci so se, čeprav na smrt utrujeni, takoj napotili na Bohor. Neprilik se ni bilo konec, saj so na neki jasi zopet padli v sovražnikovo zasedo... Oče je hitro skočil za bližnje drevo in začel z mitraljezom neusmiljeno kositi po sovražniku. Vnel se je kratek, a hud boj. Očeta je nenadoma hudo zaskrbelelo. Kljub temu je streljal naprej, dokler mu roka pri zamenjavi okvira ni povsem odpovedala. Začutil je tudi toplo kri, ki mu je tekla iz rane. Zadelo ga je v nogo in križ. Novi pomočnik je zagrabil mitraljez in začel streljati po Nemcih, ki so se že umikali v dolino.

Očeta so tovariši po končanem boju obvezali, borci čete Bračičeve brigade, ki je bila v bližini, pa so ga na nosilih odnesli v partizansko bolnišnico pri Jurklostru. Po ozdravitvi se je vrnil med borce in nadaljeval boj do konca vojne, ko je svobodni Bohor spet postal njegov dom.

Tako je svojo pripoved končal moj oče, mi pa smo medtem koruzo zružili, jo pospravili v vreče in se odpravili spat.

IVAN LIPAR

Teta

Pod goro Orlico ob pritoku Bistrice v Sotlo leži vasica Zagaj. Na strmini blizu rečice stoji kamnita hiša, v kateri prebiva Zupanova teta.

K teti pridem po izhojeni stezi, ki je speljana skozi gozd. Že od daleč je zagledam med vrati. Smehlja se mi in z nagubanega obraza ji žarita dve modri očesi. Izpod rute ji silijo sivi lasje. Občena je v dolgo zakrpano obleko. Kadar jo obiščem, gre sključeno proti shrambi. Vedno me pogosti z dobrim domačim kruhom, ki ga peče v veliki kmečki peči. Njena otroka sta stara že več kot štirideset let. Tudi psička Zona živi z njo. V hlevu ima konja, krave, prašiče, po dvorišču pa tekajo kokoši, pure in nekaj gosi.

V začetku vojne so jo odpeljali v neko nemško taborišče, v njeno hišo pa vselili Kočevarje. Imela je tri brate. Vsi so padli v partizanih. Strica Miho Nemci niso mogli ujeti, rajši je legel na bombo, ko so ga obkolili. Bomba je eksplodirala in razen njega ubila tudi nekaj sovražnikov. Ker je bil tako hraber, so ga celo Nemci častno pokopali. Najmlajši stric Drago se je po vojni vrnil hudo bolan in je kmalu umrl. Tudi stric Tonček, njen mož, je umrl kmalu po vrnitvi iz taborišča. Doma so našli vse izropano in razmetano. Bilo je zelo hudo. Teta pravi, da take nesreče ne bi nikoli več preživela.

Danes živi Zupanova teta tiho in skromno s hčerko Pepco in sinom Tončkom. Povedati vam moram, da je hudo bolna in da jo imam zelo rada. Večkrat ji z mamico prineseva zdravila, da bi ji pomagali. Pošiljam ji lepe pozdrave z željo, da bi kmalu ozdravela.

LUČKA LEŠNIK

ZASKRBLJUJOČI PODATKI

Poraslo število delovnih invalidov je brez dvoma povezano s stopnjo industrializacije. Kljub temu pa zbuja skrb podatek, da se je v obdobju zadnjih deset let število delovnih invalidov v Jugoslaviji več kot podvojilo, saj se je povečalo od 228.000 na 841.000 ljudi, ki so postali invalidi zaradi nezgod ali preobremenjenosti pri delu.

Se večjo skrb zbuja podatek o starostni strukturi delovnih invalidov, saj je kar 57 % med njimi delavcev starih od 30 do 49 let. To pomeni, da je več kot 250.000 delovnih invalidov v delovno najbolj uspešnih letih. Ta armada ljudi ne proizvaja več in je zaradi kratke delovne dobe primorana životartiti z razmeroma nizkimi prejemki.

Gospodarski vestnik — 14. IV. 1972

PLEMENITO DEJANJE

Ko je v minulih tednih epidemija črnih koz povzročila razumljiv strah med občani, so mnogi spretni in brezobzirni ljudje »zaslužili« s prodajanjem gamaglobulina pod roko — za eno dozo so ponekod zahtevali tudi do 800 novih dinarjev.

Toda niso vsi taki. Da so med nami tudi plemeniti in nesebični ljudje, je te dni dokazal mlad študent Vlado Nedeždin. Pred nekaj dnevi je prišel v mestni štab in podaril sedem kubikov gamaglobulina, ki so mu ga poslali starši iz Nemčije in ga sam ni potreboval.

Borba — 13. IV. 1972

PRIZNAVALNINE

Najmanjše občinske priznavalnine v Sloveniji izplačujejo borcem NOV onkraj Gorjancev, v Beli krajini. Kuverta je lahka in tanka, saj precejkrat zalepijo vanjo le 50 dinarjev. V novomeški občini so priznavalnine neprimerno boljše. Seveda pa nobena občina na Dolenjskem, v Beli krajini in Spodnjem Posavju pri tovrstnih izplačilih ne dosega Kranja, Maribora in drugih razvitih območij. Premožnejši dajejo več, siromašnejši manj: teža kuverte je odvisna od gospodarske oziroma denarne sposobnosti.

Dolenjski list — 13. IV. 1972

VRHUNEC TERORJA

Operni pevec in prizadeven družbeni delavec MIROSLAV CANGALOVIC:

»Dolgo seje so pravo nasilje nad človekovim potrpljenjem, nad njegovo mislijo in ustvarjalnostjo. Ko pa moramo prenašati še mučenje nepriznane sljivih kadilcev, ki nimajo za nas niti trohice človeškega razumevanja, potem pa je to res vrhunec terorja.«

Tovariš — 10. IV. 1972

SKORAJ VSI NOVI

Samo dva niška funkcionarja sta imela vodilno volilno funkcijo v družbenopolitičnih organizacijah in občinski skupščini že pred štirimi leti. Vse druge vodilne ekipe v Zvezi komunistov, Socialistični zvezi, sindikatu, pri mladini in drugih družbenopolitičnih organizacijah so sestavljene iz novih ljudi.

Politika — 11. IV. 1972

»Moj mož ni več moj gospod«

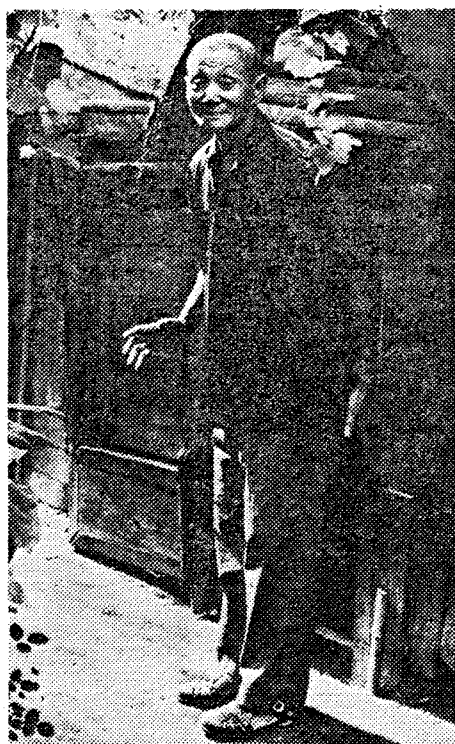
Sedemnajst stoletij je tega, odkar je neka kitajska pesnica zapisala v svojem delu:

»Kako hudo je biti ženska! Ni ga bitja na zemlji, ki bi bilo manj upoštevano kakor me!«

Revolucija je Kitajkam prinesla neodvisnost. Komaj nekaj desetletij nazaj si tega ni mogla predstavljati nobena Kitajka. Zato je zanimivo pogledati, kako so se vživele v novo stvarnost.

Neki zahodni novinar je obiskal na domu mlado Mei-Lin, ki se mu je zdela najbolj tipična predstavnica novega rodu. Njeno ime pomeni »pozimni cvetoče drevo«. Kljub romantičnemu imenu ima kaj malo skupnega s poezijo. Vsakdanja resničnost je tudi zanjo bolj realistična. Dvaindvajset let ji je. Kljub dobrim bombazevinastim hlačam in beli bluzici je videti elegantna. Bela barva je bila do nedavnih časov v njeni domovini znak žalosti, nje pa to nič ne moti. Rada ima belo barvo, ker ji prija.

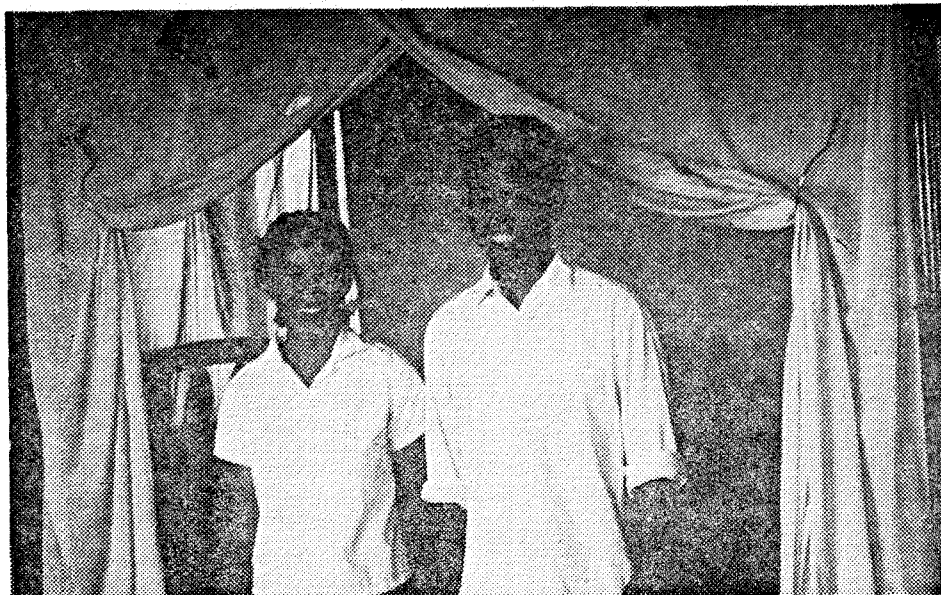
Mei-Lin je najmlajša hčerka šanghajskega delavca in prvi član njegove družine, ki mu

Oče Mei-Lin se je dal fotografirati pred svojim nekdanjim bivališčem

je bila dana možnost hoditi v šolo. »Ko sem bila še majhna, smo stanovali v strašno siromašni kolibi. Tako malo je bilo prostora v njej, da nismo mogli vsi v posteljo. Otroci smo spali na tleh, na deskah. Zdaj ima tudi oče udobno stanovanje z dvema sobama in pohištvo. Kolibe nismo podrli; od časa do časa jo gremo še pogledat, da ne bi pozabili, kakšen napredek smo dosegli.«

Kljub navezanosti na družino je Mei-Lin po končani srednji šoli odšla na podeželje. Zaposlena je v neki kmečki komuni v Šuhanu. Tja je šla, da bi po Maovih navodilih pomagala kmetom in poskušala razumeti njihovo miselnost. Ta komuna je 80 km od Šanghaja. Obsega 1580 hektarov.

Mei-Lin z možem pred zakonsko spalnico

V njej živi 4695 kmečkih družin, ki pride-ljujejo riž in bombaž. Z otroki vred je tam nad 20.000 ljudi. Mei-Lin pa ni bila edina, ki je zapustila mesto. Praviijo, da po dvesto meščanov dnevno odide v komune. Po kulturni revoluciji jih je bilo več kot 600 tisoč. Seveda, to se ni zgodilo samo zaradi predanosti Mao Ce Tungu, ampak tudi zaradi navezanosti na zemljo, ki jo čuti večina Kitajcev. Mei-Lin pa ni šla na podeželje zato, da bi se naselila med redkimi in raztresenimi hišami. Njena komuna je pravzaprav majhno mesto z mnogimi udobnostmi mestnega življenja: stanovanjskim poslopji, otroškimi vrtni, šolo in zdravstvenim domom.

Tam se je spoznala s svojim možem, temnopoltim Lee Hsinom. Štiri leta je starejši od nje. Z ženo ravna kot s tovarišico, delovnim tovarišem in nikjer se ne kaže kot »poglarar družine«. S tem hoče vsem pokazati, da se je poročil z »moderno« žensko. Ponosen je nanjo. Njegovo ravnanje služi kmečkim ljudem za vzgled. Zdjaj se šele majoje med njimi tiste vezi, ki so od pradedovine podrele žensko moškemu. Po tisočletjih postaja kitajska žena enakopravna svojemu možu z gospodarskega, družbenega in moralnega vidika. Mei-Lin ni več ena izmed tistih žena, ki morajo zjutraj zbuditi moža in mu prinesiti k postelji skodelico toplega čaja. »Čaj pripravi tisti, ki prej

vstane.« je neprisiljeno pojasnila mlada žena.

Vendar kljub modernim težnjam se ta dva zakonca nista povsem odrekli tradicijam. Večji del prihrankov sta porabila za nakup velikanske zakonske postelje, na kateri lahko ležijo štirje. Zelo sta ponosna na to posteljo. Poročila sta se po starih običajih in povabila sta na svatovanje precejšnje število prijateljev in sorodnikov. Mei-Lin je stopila v zakon kot devica. Zanimivo je, da so kitajska dekleta še vedno ponosna na svoje devišstvo. Politična oblast obsoja »svobodnjaške« nazore. Vsaj po uradnih izjavah sodeč dandanes na Kitajskem ni niti ene prostitutke.

Pri teh dveh zakoncih pa gre še za nekaj drugega. Lee Hsin ni zaprosil njenih staršev za roko, marveč se je o poroki pomenil neposredno z izvoljenko. Za skupno življenje sta se odločila in dogovorila kar na polju, ko so bili zaposleni z žetvijo. To nedvomno dokazuje, da je kitajska žena dosegla enakopravnost z možem.

Jana
sodoben ženski tednik

Zagovorniki Hitlerjeve vojne pred sodiščem

Pred okrajnim sodiščem v Gradcu je bil v marcu proces, katerega pomembnost presega meje pravnih zadev. Gre za vprašanje, ali novi nacisti in sovražniki Avstrije lahko, ne da bi jih zato kdo kaznoval, obrekujejo borce odporniškega gibanja. Tožilec na tem procesu je bil dr. M. Grimbura, načelnik sekcije v ministrstvu za znanost, obtoženec pa odgovorni urednik graškega nacističnega lista »Neue Ordnung« (Novi red). Za tem listom stojijo desničarsko radikalne skupine avstrijske ljudske stranke.

List »Neue Ordnung« je dr. Grimbura večkrat imenoval »morilec«, ker se je 8. V. 1945 uprl izvrševanju povelja šeste divizije gorskih lovcev na Norveškem, naj bi se po splošni kapitulaciji še nadalje borili, in pri tem v sporu ustrelili dva nemška oficirja. Grimbura je nato skupaj s 60 Avstriji zbežal na Švedsko, toda Nemcem je uspelo zajeti skupino teh beguncev. Dne 9. maja 1945, torej dan po kapitulaciji, so sestavili vojno sodišče in obsodili štiri Avstrijce na smrt in jih 10. maja 1945 ustrelili. Da bi odvrnili pozornost od te navadne nacistične morije, že več let obrekujejo dr. Grimbura.

Dokumentacijskemu arhivu avstrijskega odporniškega gibanja se je posrečilo pribaviti dokumente, ki jasno dokazujejo, da je povelje za nadaljnje bojevanje bilo res izdano in da se je Grimbura temu uprl. Mi

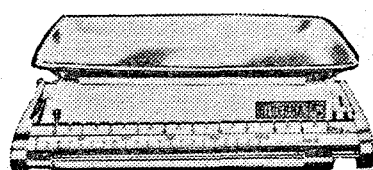
mo tega je od aprila 1945 obstajala na Dunaju provizorična avstrijska vlada, ki je vse Avstrijce razrešila prisege v nemški armadi.

Po deseturni obravnavi je sodnik obsodil neonacistični časnik »Neue Ordnung« z denarno kaznijo, plačati pa mora tudi precejšnje sodne stroške.

Pri tej sodni obravnavi so se pojavila tudi vprašanja, ki opozarjajo na resnost zadeve. Priče, ki jih je predlagal toženi list, so vsi nekdanji Hitlerjevi oficirji na Norveškem, ki imajo danes v javnem življenju Avstrije pomembno vlogo, med njimi je tudi vojaški komandant na Koroškem S. svojimi izjavami so opravičevali surovo Hitlerjevo vojno, zanimali pa so, da bi karkoli vedeli o povelju za nadaljevanje bojevanja. V svojih lažnih pričanjih so trdili celo to, da je angleška vrhovna komanda potrdila usmrnitev Avstrijcev, izvedeno 10. maja 1945. Komandant takratne nemške divizije na Norveškem polkovnik Remold je bil do pred kratkim v Münchnu komandant bavarske policije. Vojaški sodnik, ki je takrat obsodil zavedna Avstrijca na smrt, pa je še danes aktivni višji deželni sodni direktor v Braunschweigu. Sedaj so proti obema vložili tožbo zaradi umora. Toda ali bo sodišče zmagalo?

JOHAN MULLER
DUNAJ

kuhinjska
tehtnica

TOVARNA DEKORATIVNIH TKANIN

Celovška 280 - Zel. p. Vižmarja - P. Šentvid - P. predal Ljubljana 44

Z opremo Vašega stanovanja boste zadovoljni, če se boste odločili za prvovrstne tkanine, ki jih proizvaja
DEKORATIVNA - LJUBLJANA